

อาคาร 28
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
Educational and Psychological Test Bureau

วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

Journal of Educational Measurement
Educational and Psychological Test Bureau

ปีที่ 42 ฉบับที่ 112 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
Journal of Educational Measurement
Educational and Psychological Test Bureau

ปีที่ 42 ฉบับที่ 112 กรกฎาคม – ธันวาคม 2568

Vol. 42 No. 112 July – December 2025

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และผลการวิจัยทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยและจิตวิทยา ทั้งทางด้านทฤษฎี การปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษานักวัดผลการศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง เรื่องราว และความคิดเห็นระหว่างครู นักการศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ของปี เดือนมกราคม – มิถุนายน ฉบับที่ 2 ของปี เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

- บทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองบทความก่อนลงตีพิมพ์ (Peer reviews) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านต่อบทความ โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double – blind peer review)
- ข้อความและเนื้อหาในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงฝ่ายเดียว
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในวงวิชาการ และสอดคล้องกับกฎหมาย

หมายเลขวารสาร ISSN 3027-639X (Print) ISSN 3027-6683 (Online)

*** วารสารฉบับนี้ มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2 ***

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 02-258-4121

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th/introjournal/>

อีเมล jem-eptb@g.swu.ac.th

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร

จากการที่วารสารเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารผลงานวิจัย ตลอดจนข้อค้นพบใหม่ ๆ ระหว่างนักวิจัย และสังคมภายนอก ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารทางวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง โปร่งใส สอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์นานาชาติ และจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความตามข้อกำหนดของ Committee on Publication Ethics (COPE) วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้กำหนดจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้น เป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่มีการส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์ไปที่วารสารฉบับอื่น ๆ ในเวลาเดียวกันกับที่ส่งวารสารฉบับนี้
2. ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง เมื่อผู้นิพนธ์นำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตน ไม่มีการทำผิดจริยธรรมการวิจัย ในทุกประเด็น เช่น การคัดลอกข้อมูลโดยไม่มีอ้างอิง หรืออ้างอิงไม่ถูกต้อง (Plagiarism) รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้มีความสอดคล้องถูกต้องตรงกันกับเนื้อหา
3. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานมีความถูกต้อง รายงานข้อมูลและผลที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ และรับผิดชอบต่อความคิดเห็นหรือข้อสรุปในบทความที่นำมาตีพิมพ์ โดยเนื้อหาและข้อมูลในบทความ ต้องไม่มีการแสดงความส่อเสียด ให้อาย หรือทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานใด ๆ ได้รับความเสียหายเดือดร้อน
4. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” โดยได้ตรวจสอบคำผิด การเว้นวรรค การขึ้นย่อหน้า หัวข้อ รวมถึงการใช้ภาษาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งหมด และมีรูปแบบการตีพิมพ์ทั้งบทความ เป็นไปตามข้อกำหนดของวารสารนี้ สำหรับการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในบทความ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องทางหลักไวยากรณ์อย่างดีแล้ว
5. ผู้นิพนธ์และผู้นิพนธ์ร่วมที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเขียนบทความจริง และรับรู้ถึงการจัดส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ มิได้จ้างวานให้ผู้อื่นผู้ใดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในผลงานเป็นผู้เขียนให้
6. ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ หรือต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน (ถ้ามี) สำหรับการกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิตติกรรมประกาศนั้น สามารถทำได้ โดยผู้เขียนบทความควรขออนุญาตจากผู้ที่ผู้เขียนประสงค์จะขอบคุณให้รับทราบก่อน

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ โดยให้มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง ผลงานน่าเชื่อถือ มีความใหม่ ชัดเจน สอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และต้องรักษามาตรฐาน รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมีความทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้พิมพ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความ
3. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
4. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ เหตุจากความสงสัยหรือความไม่แน่ใจ และต้องให้ออกาสแก่ผู้พิมพ์ หาลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้น ๆ เสียก่อน โดยต้องปฏิบัติต่อผู้พิมพ์ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติหรือความลำเอียง ไม่ทำให้ผู้พิมพ์ต้องได้รับความอับอายจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้พิมพ์ทั้งทางวาจาหรือทางลายลักษณ์อักษร
5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
6. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ ผู้ประเมิน และทีมบริหาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหา ในบทความที่จะมีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องมีวินัยและตรงต่อเวลาในระยะเวลาของการประเมินบทความ โดยต้องให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำตามหลักวิชาการเท่านั้น และห้ามใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้ผู้พิมพ์อ่านแล้วรู้สึกอับอาย
3. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วน หรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมา เพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ และจนกว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร (Confidentiality)
4. ผู้ประเมินบทความต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้พิมพ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย เพื่อให้บทความเกิดคุณค่าในเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย
5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ บรรณาธิการ และทีมบริหาร

กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผู้อำนวยการ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ตาก่อนทอง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์
2. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.มนัสนันท์ หัตถศักดิ์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
6. รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช
8. รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรณุก์ วงษ์อยู่น้อย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยศิลปากร สนามจันทร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ฝ่ายจัดการ

1. นางสาวสว่างจิตร์ พัชรณิปกรณ์
2. นางสาวจุฬาลักษณ์ รุ่งจรรุญ
3. นางธัญชนก เพ็งเพราะ
4. นางสาวสุวิชญา สิริยานนท์
5. นายเอกราช นาแหยม
6. นายสุรพงศ์ โคตรสูงเนิน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลับกรอบบทความ

ประจำวารสารการวัดผลการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวัฒน์ ต้นสกุล	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทรเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภมาส ชุ่มแก้ว	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุณิสา ทดลา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกร โตสติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจิรา ธรรมไชยางกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งภรณ์ กล้ายประยงค์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ ดร.ธนิยา เยาดำ	มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทบรรณาธิการ

วารสารการวัดผลการศึกษา (Journal of Educational Measurement) ฉบับนี้ จัดทำโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับรวบรวมบทความวิจัยจาก ครู อาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ได้รับการคัดสรรในวารสารฉบับนี้ จำนวน 5 เรื่อง สะท้อนประเด็นสำคัญที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐาน การวิเคราะห์ลักษณะและความแตกต่างของผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนา รูปแบบหรือแนวทางการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้และการทำงานในโลกความเป็นจริง นอกจากนี้ ยังมีบทความที่ให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงนโยบายและการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะในมิติของการ ตัดสินใจทางการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสขององค์กรการศึกษา

สาระสำคัญของบทความทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการวัดและประเมินผลในฐานะเครื่องมือสำคัญในการสะท้อน คุณภาพการศึกษา สนับสนุนการตัดสินใจเชิงวิชาการและเชิงบริหาร และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยองค์ความรู้ที่นำเสนอสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในเชิงนโยบาย การ จัด การเรียนการสอน และการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาอย่างยิ่งย่น ซึ่งเนื้อหาในบทความทั้งหมดล้วนมีความสำคัญต่อการ พัฒนาความรู้ทางการศึกษาและการประเมินผลอย่างมีคุณภาพ โดยบทความทั้งหมดที่กล่าวมาได้ผ่านการพิจารณาถ่วงถ่วง จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในรูปแบบ Double – Blinded Review

ทั้งนี้กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับผู้อ่านทุกท่าน หากมี ข้อเสนอแนะประการใด ทางกองบรรณาธิการยินดีน้อมรับคำแนะนำอันจะเป็นประโยชน์ยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนา คุณภาพวารสารให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ปกใน รายละเอียดของวารสาร	ก
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสาร	ข
กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ	ง
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลั่นกรองบทความ	จ
บทบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี	
ศุภมาส ชุมแก้ว และศุกลรัตน์ อิงชาติเจริญ	1
2. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ	
ศุกลรัตน์ อิงชาติเจริญ และศุภมาส ชุมแก้ว	16
3. การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยี มัลติมีเดีย	
สุคนธ์ อักษรชู และชนมวด เชื้อสุวรรณทวี	29
4. แนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ	
ธิดารัตน์ วงษ์พันธุ์	43
5. การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา: การสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวทาง การประยุกต์ใช้	
นฤมล พชรปิยะกุล และปิยพงษ์ พรหมนนท์	53
คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	69
ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ	70
แบบฟอร์มการส่งบทความ	72

การประเมินความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Needs Assessment of Undergraduate Students' Re-enrollment Decisions at Sukhothai Thammathirat Open University

ศุภมาส ชุมแก้ว¹ ศุกลรัตน์ อิงชาติเจริญ²

Supamas Chumkaew¹ Sukolrat Ingchatcharoen²

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

E-mail: supamas.chu@stou.ac.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records, and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

Corresponding Author, E-mail: sukolrat.ing@stou.ac.th

Received: July 20, 2025; Revised: August 20, 2025; Accepted: August 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กระบวนการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประชากรในการวิจัยคือ นักศึกษาที่สมัครเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้งจำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index ผลการวิจัยพบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีค่าระหว่าง 0.05 ถึง 0.61 โดยมีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงใน 7 เรื่อง คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.61) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) (0.58) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.51) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษา

มากขึ้น (0.45) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.44) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.40) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น, การสมัครเรียน, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

This research aimed to study the necessity of deciding to re-enroll at Sukhothai Thammathirat Open University for undergraduate students. The research process employed a descriptive research methodology, and secondary data collected by the Office of Registration, Records, and Evaluation, Sukhothai Thammathirat Open University, was used. The research population consisted of students who applied for undergraduate studies at Sukhothai Thammathirat Open University in the first semester of the academic year 2024. This population was categorized into two groups: graduates of Sukhothai Thammathirat Open University who wished to apply for a bachelor's degree with the university again, totaling 643 people, and students who had previously studied at the bachelor's degree level at the university but did not graduate and wished to re-enroll, totaling 1,256 people. The total population in this research was 1,899 people. The needs were analyzed using the Modified Priority Needs Index technique. The research results found that the range of the need index in deciding to reapply to study at Sukhothai Thammathirat Open University for undergraduate students was between 0.05 and 0.61. There were urgent needs to be addressed in seven areas: having a tracking system, handling notifications, giving advice, recommending teaching and learning, registering for classes, and completing studies (0.61); offering online consultation for students, such as through LINE groups and Facebook groups (0.58); having a system for checking various matters such as document submission, teaching, examination locations, and participation in training courses (0.51); providing various communication channels such as Facebook, LINE, discussion boards, and mobile phones (0.50); providing scores and study plans that increase the chances of graduation (0.45); having low tuition fees that do not affect the cost of living (0.44); and offering courses that are diverse, modern, and interesting (0.40), respectively.

Keywords: Needs Assessment, Enrollment, Undergraduate Students

บทนำ

การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2568) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่นักศึกษาลาออกกลางคันหรือหลุดออกจากระบบการศึกษา (dropout) ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐและสถาบันการศึกษาต้องให้ความสนใจ โดยเฉพาะในบริบทของมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งมีรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางไกล แม้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหลากหลายกลุ่มสามารถเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านการติดตามดูแลและการให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด (พะเยาว์ ดีใจ และคณะ, 2552; นิคม ทิพย์การเงิน, 2559)

จากข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) (2567) พบว่า ประเทศไทยมีนักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษาจำนวนมากกว่า 1 ล้านคน เพื่อลดจำนวนผู้ที่หลุดจากระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เคยหลุดออกจากระบบได้กลับเข้าสู่เส้นทางการศึกษาอีกครั้ง

ในบริบทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย (Chumkaew, 2023) ได้ดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เนื่องในโอกาสสมหามงคลเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ โดยเปิดรับผู้ที่เคยสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัย และต้องการสมัครเรียนระดับปริญญาตรีอีกครั้ง รวมถึงผู้ที่เคยศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ยังไม่สำเร็จการศึกษา และต้องการกลับมาศึกษาต่อ ทั้งสองกลุ่มนี้มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากผู้สมัครเรียนใหม่ทั่วไป ซึ่งควรได้รับการศึกษาด้วยมุมมองที่เฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม การกลับมาสมัครเรียนอีกครั้งของนักศึกษาในกลุ่มนี้ ย่อมเกิดจากปัจจัยหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นระบบติดตามและแจ้งเตือน การให้คำปรึกษา ความสะดวกในการติดต่อกับมหาวิทยาลัย ค่าเล่าเรียน ความยืดหยุ่นของแผนการเรียน หรือความทันสมัยของหลักสูตรที่เปิดสอน (อริสสา เติหลิม, 2563; จาริยา สุทธิพันธ์ สารภี สัมพันธ์ และ กฤษฎา ชัยทิศ, 2565; ภาควิชา ธีรสันติกุลพัชร รัตนประภา และชัยวัฒน์ ศิริอำไพ, 2565) ขณะที่งานวิจัยที่ผ่านมามุ่งศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่การออกกลางคันหรือการหลุดออกจากระบบการศึกษา (dropout) แต่ยังมีจำนวนน้อยมากที่มุ่งศึกษากลุ่มนักศึกษาที่ตัดสินใจกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอีกครั้ง โดยเฉพาะในเชิงระบบและพื้นฐานข้อมูลจริงของผู้กลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยเปิด

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการดำเนินโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 ซึ่งมีนักศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 1,899 คน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ข้อมูลที่ได้จะเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์ให้กับทางมหาวิทยาลัยในการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษากลับเข้าสู่ระบบการศึกษาตลอดจนนำไปใช้ในการออกแบบระบบสนับสนุนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นของ Witkin & Altschuld (1995) ที่อธิบายว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการวิเคราะห์ช่องว่าง (Discrepancy) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (Current Situation) กับสภาพที่พึงประสงค์ (Desired Situation) เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงบริบทของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยใช้ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผลที่เก็บรวบรวมไว้มากำหนดสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่พึงประสงค์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สมัครเข้าศึกษา ในช่วงการจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,899 คน โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ จำนวน 1,256 คน โดยทางสำนักทะเบียนและวัดผลได้ใช้แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กระบวนการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร

ประชากรของการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ไม่สำเร็จการศึกษาและสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 1,899 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทางสำนักทะเบียนและวัดผลได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง และตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยง 0.84 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบประเมินความต้องการจำเป็น มีลักษณะเป็นมาตรประเมินรวมค่า 5 ระดับ ที่ให้ผู้ตอบประเมินความต้องการจำเป็นของตนเองในลักษณะการตอบสนองคู่ (dual-response format)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แล้วโดยสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ข้อมูลชุดนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่สมัครเข้าศึกษาในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้น ปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เรียงลำดับของผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี $PNI_{modified}$ (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548) ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I-D/D)$$

โดย I (importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (degree of success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดระดับค่าความคาดหวังมีค่าเท่ากับ 5 ในทุกข้อรายการ พิจารณาลำดับค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) โดยกำหนดค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่า ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นสำหรับการจัดลำดับค่าความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูง (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548; สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบเป็นนักศึกษาเพศชายและหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 49.13 และ ร้อยละ 50.87 ตามลำดับ) โดยส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ (ร้อยละ 66.14) นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 40 ปี (ร้อยละ 19.17) และ 41 - 45 ปี (ร้อยละ 19.43) ใช้วุฒิการศึกษาปริญญาตรีในการสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง (ร้อยละ 57.96) และนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 41.71) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (N = 1,899)

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศของผู้สมัคร		
หญิง	933	49.13
ชาย	966	50.87
ประเภทของผู้สมัคร		
บัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	643	33.86
นักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษา	1,256	66.14

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วงอายุ		
อายุ น้อยกว่า 21 ปี	19	1.00
อายุ 21-25 ปี	63	3.32
อายุ 26-30 ปี	242	12.74
อายุ 31-35 ปี	364	19.17
อายุ 36 - 40 ปี	369	19.43
อายุ 41 - 45 ปี	339	17.85
อายุ 46 - 50 ปี	233	12.27
อายุ 51 - 55 ปี	129	6.79
อายุ 56 - 60 ปี	78	4.11
อายุมากกว่า 60 ปี	63	3.32
วุฒิการศึกษาที่ใช้สมัคร		
ม.3 หรือเทียบเท่า	36	1.90
ม.6 ปวช. หรือเทียบเท่า	365	19.22
ประกาศนียบัตร	7	0.37
ประกาศนียบัตรที่ต่ำกว่าอนุปริญญา	11	0.58
ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค	2	0.11
อนุปริญญา	25	1.32
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	278	14.64
ปริญญาตรี	1,101	57.96
สูงกว่าปริญญาตรี	74	3.90
อาชีพ		
รับราชการ	792	41.71
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	53	2.79
พนักงานเอกชน	469	24.70
ธุรกิจส่วนตัว	135	7.11
รับจ้างทั่วไป	128	6.74
เกษตรกร	36	1.90
นักการเมือง	2	0.11
ไม่ระบุอาชีพ	284	14.96

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน ด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ ในตารางที่ 2 พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.53 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ด้วยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูง และเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา

กลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง มีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชปรับปรุงใน 4 เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.53) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.47) และการมีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.44) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง (N = 643 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.67	3.89	0.20	-
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.72	4.45	0.06	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาส ในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	4.57	3.11	0.47	3
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.85	3.88	0.15	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.95	0.01	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการ ดำรงชีวิต	4.80	3.93	0.22	-
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการเรียน	4.95	3.96	0.25	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียน ผ่านระบบออนไลน์ได้	4.97	4.00	0.24	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.81	3.62	0.33	-
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำ การเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจน สำเร็จการศึกษา	5.00	3.27	0.53	1
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่ง เอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	5.00	3.47	0.44	4
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.74	3.97	0.19	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.65	4.11	0.13	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	4.80	3.21	0.50	2
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา	4.60	4.23	0.08	-

หมายเหตุ: ดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ จำนวน 1,256 คน ด้วยดัชนี PNI_{modified} ในตารางที่ 3 พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.59 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช โดยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงและเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา

กลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ มีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชปรับปรุงใน 7 เรื่อง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.59) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.55) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook), ไลน์ (Line), กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.47) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.46) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) (0.43) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.39) และมีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.30) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี กรณีกลุ่มผู้ตอบเป็นนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
แต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน (N = 1,256 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ย ของสภาพ ที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับ ความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.77	3.41	0.39	6
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.78	4.17	0.14	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาส ในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	5.00	3.86	0.30	7
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.68	3.97	0.18	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.83	0.03	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการ ดำรงชีวิต	4.65	3.19	0.46	4
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา	4.16	3.98	0.05	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียน ผ่านระบบออนไลน์ได้	4.91	4.15	0.18	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่าน โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.50	3.07	0.47	3
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำ การเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจน สำเร็จการศึกษา	5.00	3.14	0.59	1
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่ง เอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	5.00	3.22	0.55	2
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.70	3.88	0.21	-
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.75	4.32	0.10	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	4.75	3.33	0.43	5
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคม ออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละ สาขาวิชา	4.80	4.36	0.10	-

หมายเหตุ: ดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาพรวม จำนวน 1,899 คน ด้วยดัชนี $PNI_{modified}$ พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวมมีค่าอยู่ระหว่าง 0.05 ถึง 0.61 เมื่อจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยการเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย โดยดัชนีที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงและเร่งด่วนสมควรต้องได้รับการพัฒนา โดยมีความต้องการจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงใน 7 เรื่อง คือ มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา (0.61) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) (0.58) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ (0.51) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ (0.50) มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น (0.45) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (0.44) และมีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ (0.40) ตามลำดับ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในภาพรวม (N = 1,899 คน)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	$PNI_{modified}$	ลำดับความสำคัญ
1. มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ	4.65	3.31	0.40	7
2. มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้	4.80	4.21	0.14	-
3. มีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น	4.64	3.21	0.45	5
4. เลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์ หรือ สนามสอบ)	4.72	3.99	0.18	-
5. สามารถเรียนไปด้วยทำงานไปด้วยได้	5.00	4.85	0.03	-
6. ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต	4.63	3.33	0.44	6
7. มีความพร้อมในการเรียน เช่น จัดสรรเวลาเรียนได้ มีทุนทรัพย์ ไม่มีภาระอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา	4.16	3.98	0.05	-
8. มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียนผ่านระบบออนไลน์ได้	4.91	4.15	0.18	-
9. มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้	4.70	3.12	0.50	4
10. มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา	5.00	3.10	0.61	1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง	PNI _{modified}	ลำดับความสำคัญ
11. มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ	4.86	3.20	0.51	3
12. มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning)	4.72	3.74	0.26	-
13. มีสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live), ไมโครซอฟต์ทีม (Microsoft Teams)	4.70	4.42	0.06	-
14. สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group)	5.00	3.16	0.58	2
15. มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา	4.76	4.38	0.08	-

หมายเหตุ: ค่าดัชนี PNI_{modified} ที่มีค่าต่ำกว่า 0.3 จะไม่นำมาจัดลำดับ

5. ผลการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่เป็นคำถามปลายเปิดสอบถามความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอีกครั้งเพราะเหตุผลหลัก ๆ สองประการคือ ประการแรกคืออยากได้วุฒิการศึกษาเพิ่ม ประการที่สองคือยังศึกษาไม่สำเร็จตามหลักสูตรและหลุดออกไปจากระบบการศึกษาจึงประสงค์จะสมัครเข้ามาศึกษาใหม่เพราะต้องการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้สำเร็จ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลอื่น ๆ ที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัครทั้งในรูปแบบออนไลน์และการสมัครโดยการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ทำให้นักศึกษาเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวก รูปแบบการเรียนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นการเรียนทางไกลในรูปแบบออนไลน์ นักศึกษาสามารถเลือกเรียนได้ตามเวลาที่สะดวก มีการจัดทำกลุ่มไลน์ (Line Group) ของแต่ละสาขาวิชาทำให้นักศึกษาสามารถเข้ากลุ่มและทราบข่าวหรือความเคลื่อนไหวในทุกกิจกรรมของมหาวิทยาลัยได้ ทั้งนี้ นักศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดทำระบบในการติดตามข้อมูลการลงทะเบียน การเลือกแผนการศึกษา การเลือกสนามสอบ ตลอดจนระบบการให้คำปรึกษาในการวางแผนการลงทะเบียนเรียน การตรวจสอบรายวิชาที่เรียนสำเร็จแล้ว ผลการเรียน และต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยสร้างช่องทางในการติดต่อหรือให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในหลากหลายช่องทาง เพื่อให้นักศึกษาขอคำแนะนำเรื่องการศึกษาได้อย่างสะดวก

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่สมัครเข้าศึกษาในโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงเจริญพระชนมพรรษา 6 รอบ (72 พรรษา) ภาคต้นปีการศึกษา 2567 โดยจำแนกเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง จำนวน 643 คน และนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่จำนวน 1,256 คน รวมจำนวนประชากรในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 1,899 คน พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า ขอรายการจำนวนหนึ่งได้คะแนนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความต้องการจำเป็นสะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินการในประเด็นดังกล่าวได้ดียิ่งแล้ว คือ มีการจัดการเรียนการสอนแบบอีเลิร์นนิง (e-learning) มีระบบการรับสมัครนักศึกษาใหม่และลงทะเบียนเรียนผ่านระบบออนไลน์ มีหลักสูตรที่ใช้ในการประกอบอาชีพได้ มีการสอนเสริมทางไกลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ไมโคร ซอฟต์แวร์ทีม (Microsoft Teams) มีการจัดตั้งกลุ่ม/ชุมชน (Community) ในสังคมออนไลน์ (Social Media) สำหรับนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกรูปแบบการสอบได้ (สอบออนไลน์หรือสนามสอบ) ปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้นักศึกษาที่เรียนกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถเรียนควบคู่ไปกับการทำงานได้ในเวลาเดียวกัน ประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นมีส่วนสำคัญที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกครั้ง

2. เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ถือว่าเป็นความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548; สุวิมล ว่องวานิช, 2562) พบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในทั้งสามรูปแบบมีลำดับความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันอยู่ในบางประการ แต่ก็พบประเด็นของความต้องการจำเป็นที่ปรากฏซ้ำกันและเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) มีระบบติดตาม ดูแล แจ้งเตือน ให้คำปรึกษา แนะนำการเรียนการสอน การลงทะเบียนเรียน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา 2) สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ได้ เช่น กลุ่มไลน์ (Line Group) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook Group) 3) มีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ เช่น การส่งเอกสาร การสอน สถานที่สอบ การเข้าอบรมต่าง ๆ และ 4) มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา โดยใช้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ได้ ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้ นักศึกษากลุ่มนี้จะเคยมีประสบการณ์กับระบบมหาวิทยาลัยมาก่อน แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือเชิงระบบอย่างจริงจัง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนงค์นาฏ พงษ์นิสาร (2563) ที่พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ต้องการระบบสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการศึกษา เช่น ต้องการช่องทางการสื่อสารผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก และโทรศัพท์ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่า มีช่องว่างของการสื่อสารระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยเปิด การที่ผู้เรียนเรียกร้องให้มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลายและทันสมัยขึ้น อาจตีความได้ว่าระบบเดิมยังไม่ตอบโจทย์เชิงประสบการณ์จริงของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจาริยา สุทธิพันธ์ สารภี สัมพันธ์ และกฤษฎา ชัยทิศ (2565) ที่กล่าวว่า การมีระบบที่เลี้ยงและการดูแลเชิงรุกสามารถลดอัตราการออกกลางคันได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีประวัติปัญหาในการเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของอริสสา เทหลิม (2563) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนและทำให้อยากเรียนมากขึ้น คือ ระบบการเรียนออนไลน์ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบที่ให้คำปรึกษาน้อง ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบสนับสนุนผู้เรียนแบบบูรณาการ

3. สำหรับความต้องการจำเป็นที่เร่งด่วนที่มีความสำคัญในลำดับที่ 5-7 โดยลำดับที่ 5) การมีคะแนนเก็บและแผนการศึกษาที่เพิ่มโอกาสในการสำเร็จการศึกษามากขึ้น 6) ค่าเล่าเรียนถูกไม่ส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต และ 7) มีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย น่าสนใจ สะท้อนให้เห็นว่า ในการตัดสินใจกลับมาสมัครเรียนในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะกลุ่มผู้ใหญ่ (Adult Learners) ที่กลับมาศึกษาในช่วงหลังจากออกไปประกอบอาชีพแล้วต้องการความยืดหยุ่นทั้งใน

แ่งเวลา เนื้อหา และค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (พีระศักดิ์ วงศ์อภิชาติ อภิญา ลัมสุวรรณ และศิริรัตน์ คเชนทร์พงษ์, 2567) นอกจากนี้ประเด็นความหลากหลายของหลักสูตร ความทันสมัยของหลักสูตร ตลอดจนค่าใช้จ่ายในหลักสูตรสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของสุกัญญา ทารส และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2563) ที่อธิบายว่า สภาพคล่องด้านการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียน ผู้เรียนบางคนเรียนไปทำงานไป อาจประสบปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียนได้ ยิ่งผู้เรียนที่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครองก็จะขาดความพร้อมในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของอริสสา เทหลิม (2563) ที่กล่าวว่า นิสิตที่มีอายุมากกว่า 19 ปี อาจมีความรับผิดชอบต่องานหรือครอบครัว หรืออาจทำงานและเรียนไปพร้อมกัน ทำให้ไม่มีเวลาในการเรียน การกำหนดค่าธรรมเนียมในการเรียนให้เหมาะสมจะเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสนใจที่จะสมัครเรียน และหากมหาวิทยาลัยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย น่าสนใจ ตอบโจทย์ของการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบัน ก็ยิ่งเพิ่มโอกาสให้นักศึกษาสมัครเรียนเพิ่มขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเจนวิทย์ วาริบ่อ ศรีณย์ ภิบาลชนม์ และเสกสรรค์ ทองคำบรรจง (2563) ที่อธิบายว่า ความยุ่งยากทางวิชาการเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการการลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี หากหลักสูตรที่เรียนมีกิจกรรมในการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีรูปแบบของกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีคะแนนเก็บจากการทำกิจกรรมมาประกอบการตัดสินผลการเรียนจะช่วยให้นักศึกษาเกิดแรงจูงใจและคงอยู่ในระบบการศึกษาได้ตามระยะเวลาของหลักสูตร ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของนักศึกษาที่ต้องการเห็นการพัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์ชีวิตจริงและการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบสนับสนุนการกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการออกแบบระบบติดตาม แจ้งเตือน และให้คำปรึกษาแบบองค์รวม การเสริมช่องทางการติดต่อสื่อสารออนไลน์ และการปรับปรุงแผนการเรียนที่สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนที่ต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย นอกจากนี้ยังสามารถเป็นข้อมูลตั้งต้นสำหรับการวางแผนกลยุทธ์เพื่อดึงดูดศิษย์เก่าและผู้ที่เคยศึกษาแต่ยังไม่จบให้กลับมาศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. หากพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นในภาพรวม ($N = 1,899$) เปรียบเทียบการวิเคราะห์แยกตามกลุ่มของผู้ตอบสองกลุ่ม จะพบว่ามีความแตกต่างบางประการ โดยเฉพาะในหัวข้อที่มีค่า $PNI_{modified}$ ใกล้เคียงกัน เช่น สาขาวิชาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาผ่านออนไลน์ และมีระบบบริการตรวจสอบเรื่องต่าง ๆ ซึ่งผลการวิเคราะห์ในภาพรวมจะปรากฏความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับต้น ๆ แต่ในการวิเคราะห์แยกตามกลุ่มของผู้ตอบสองกลุ่มกลับอยู่ในลำดับรองลงมา ความแตกต่างดังกล่าวเป็นผลจากการคำนวณค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average) โดยกลุ่มนักศึกษาที่เคยเรียนในระดับปริญญาตรี กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชแต่ไม่สำเร็จการศึกษาและประสงค์จะสมัครเรียนใหม่ ($N = 1,256$) มีอิทธิพลมากกว่ากลุ่มผู้ตอบเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ประสงค์จะสมัครเรียนในระดับปริญญาตรีกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอีกครั้ง ($N = 643$) ทำให้ค่าความต้องการในบางประเด็นโน้มลำดับของภาพรวมไปทางกลุ่มใหญ่ การตีความลำดับในภาพรวมจึงควรทำอย่างระมัดระวัง และควรนำผลการวิเคราะห์ของแต่ละกลุ่มมาพิจารณาร่วมกันเพื่อให้เข้าใจบริบทเฉพาะของผู้เรียน และสามารถออกแบบบริการที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการนำข้อมูลทุติยภูมิที่ทางสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ดำเนินการเก็บรวบรวมไว้โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษาเก่าที่มาสมัครเรียนอีกครั้งกับทางมหาวิทยาลัย ดังนั้นข้อมูลที่ได้รับจะมาจากประสบการณ์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วและนักศึกษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแต่ประสงค์จะศึกษาต่อ นักศึกษาเหล่านี้ล้วนมีประสบการณ์ในการศึกษามาก่อน จึงสามารถให้ข้อมูลได้ว่ามีเรื่องใดที่มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงหรือพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้ตอบโจทย์กับผู้เรียนที่สมัครเรียนกับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ อาจพิจารณาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ผู้สมัครหน้าใหม่ ผู้เรียนที่ลาออกและไม่สมัครเข้าศึกษาต่อ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดที่เป็นปัญหาหรือไม่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ทางมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษามีข้อมูลที่หลากหลายในการนำมาวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือระบบสนับสนุนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนต่อไป

2. จากข้อจำกัดของการใช้ข้อมูลทุติยภูมิในครั้งนี้ การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตไปยังกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ได้กลับมาสมัครเรียน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่กลับมา กับกลุ่มที่ไม่กลับมา อันจะช่วยให้สามารถระบุปัจจัยที่เป็นอุปสรรคได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ยังควรใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมผ่านการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่อธิบายเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจได้อย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทุนวิจัยสร้างองค์ความรู้ (15,000 บาท) ประจำปี 2568 ประเภทบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2568). *เปลี่ยนเพื่อเปิด: การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทุกช่วงวัย*. <https://www.oer.dlf.go.th>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). “พาน้องกลับมาเรียน” เด็กหลุดจากระบบการศึกษาเกิน 1 ล้านคน. <https://www.facebook.com/moe360/>
- จาริยา สุทธิพนธ์, สารทิ สัมพันธ์, และ ฤศญา ชัยทิศ. (2565). การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อส่งเสริมการตัดสินใจเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 45(2), 14-29.
- เจนวิทย์ วาริบ่อ, ศรัณย์ ภิบาลชนม์, และ เสกสรรค์ ทองคำบรรจง. (2563). ปรากฏการณ์การลาออกกลางคันและการคงอยู่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 17(78), 20-23.
- นิคม ทิพย์การเงิน. (2559). การศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด. *วารสารวิจัยและพัฒนา มสธ.*, 31(3), 75-88.
- พเยาว์ ดีใจ, อรุณี คุ่มภัย, และ ศิริพร พรหมมาศ. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเปิด. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 15(1), 45-58.
- พีระศักดิ์ วงศ์อภิชาติ, อภิญา ลิ้มสุวรรณ, และ ศิริรัตน์ คชนทร์พงษ์. (2567). การศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 12(2), 172-180.
- ภาคภูมิ อีร์สันติกุล, พัชรี รัตนประภา, และ ชัยวัฒน์ ศิริอำไพ. (2565). ระบบให้คำปรึกษาออนไลน์และการลดอัตราการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษา*, 27(2), 33-48.

- สุกัญญา ทารส และ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2563). ปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(1), 273-287.
- สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยและพัฒนาตามแนวคิดใหม่*. พีเอ็นบีค.
- อนงค์นาฏ พงษ์สาร. (2563). ปัจจัยจำแนกการออกกลางคันของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(1), 101-113.
- อริสหา เตหลิม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนต่อระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษากลับเข้าระบบการศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 121-135.
- Chumkaew, S. (2023). The development of chatbot provided registration information services for students in distance learning. *ABAC Journal*, 43(4), 97-112.
- Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Sage Publications.

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

An Evaluation of Learning Achievement through Standardized Testing among Grade 4 Students in the Learning Areas of Thai Language, Mathematics, Science, and English

ศุกลรัตน์ อิงชาติเจริญ¹ ศุภมาส ชุมแก้ว²

Sukolrat Ingchatcharoen¹ Supamas Chumkaew²

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

E-mail: sukolrat.ing@stou.ac.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Assistant Professor Dr., The Office of Registration, Records, and Evaluation Sukhothai Thammathirat
Open University

Corresponding Author, E-mail: supamas.chu@stou.ac.th

Received: July 18, 2025; Revised: August 22, 2025; Accepted: August 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สมัครใจใช้ข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปี ผ่านการประสานงานจากเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จำนวน 452,924 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อสอบมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นสำหรับใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ ภาษาไทย 35 ข้อ คณิตศาสตร์ 30 ข้อ วิทยาศาสตร์ 30 ข้อ และภาษาอังกฤษ 30 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายและการหาเกณฑ์ปกติ (norm-reference) โดยใช้คะแนนมาตรฐาน T-score ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาพรวมระดับประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.92 สัมประสิทธิ์การกระจาย 32.30) และเมื่อพิจารณาร้อยละของจำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับคุณภาพเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ใน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยมีจำนวนร้อยละ 51.93, 61.79 และ 43.86 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 45.17) และ 2) ผลการจัดระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามคะแนน T – score พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้ระดับคุณภาพดีมากในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ร้อยละ 34.63 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการ

เรียนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับคุณภาพปรับปรุง ร้อยละ 52.12 และ 31.54 ตามลำดับ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 43.47

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ข้อสอบมาตรฐาน, ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, คะแนนมาตรฐาน

Abstract

This study aimed to evaluate the academic achievement of Grade 4 students under the Office of the Basic Education Commission using standardized tests in four core subject areas: Thai language, Mathematics, Science, and English. The sample comprised 452,924 Grade 4 students who voluntarily took the end-of-year standardized tests, coordinated through educational service areas nationwide using multi-stage random sampling. The research instruments were standardized tests specifically developed for this study, consisting of four test sets: 35 items for Thai language, 25 items for Mathematics, 30 items for Science, and 30 items for English. Data were analyzed using descriptive statistics and norm-referenced interpretation based on T-scores. The findings revealed that: (1) The overall national academic performance showed that the average percentage score in Thai language was higher than the other subject areas (55.92%, with a coefficient of variation of 32.30). When considering the percentage of students classified by performance levels, the majority of Grade 4 students were at the “fair” level in Mathematics (51.93%), Science (61.79%), and English (43.86%), while Thai language was predominantly at the “good” level (45.17%). (2) According to the T-score-based quality classification, most students were at the “very good” level in Thai language (34.63%). However, a large proportion of students were at the “needs improvement” level in Mathematics (52.12%) and Science (31.54%), and at the “fair” level in English (43.47%).

Keywords: Academic Achievement, Standardized Test, Grade 4 students, T-score

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยยังคงหลักการและโครงสร้างเดิมของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 8 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ แต่ได้มุ่งเน้นการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ และกำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดใน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน จัดเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาในแต่ละระดับชั้นตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัย เชื่อมโยงความรู้และกระบวนการเรียนรู้ โดยให้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิด เพื่อที่จะให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่เป็นสากลเทียบเท่านานาชาติ และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ เตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพ เมื่อจบการศึกษาหรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หลังจากได้รับการสอนหรือฝึกฝน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร จึงต้องมีกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศอันแสดงถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและ เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการ เรียนรู้ของผู้เรียน โดยการวัดและประเมินผลมีได้ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนมีการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้อง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2564; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ทั้งนี้การประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ หรือนานาชาติจะใช้แบบทดสอบมาตรฐาน (standardized test) ที่ต้องมีกระบวนการพัฒนาอย่างถูกต้อง โดยเนื้อหาสาระที่ จะวัดต้องมีระบุไว้ในรายการของแบบทดสอบ (test specification) ซึ่งมีแนวคิดหรือทฤษฎีรองรับ มีการทดลองใช้ แบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มโดยเป็นตัวแทนจากกลุ่มประชากรเพื่อตรวจสอบความเที่ยง (reliability) และความตรง (validity) การสร้างเกณฑ์คะแนนสำหรับกลุ่มประชากร (norms) และการวิเคราะห์ปรับเทียบคะแนน (equating) ระหว่าง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อให้คะแนนสามารถรายงานระดับความสามารถที่เปรียบเทียบกันได้เท่ากัน นอกจากนี้ยังต้องมี ขั้นตอนมาตรฐานสำหรับการดำเนินการสอบ (administration) และการให้คะแนน (scoring) โดยคะแนนดิบที่ได้จาก แบบทดสอบมักจะถูกแปลงเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์หรือคะแนน z หรือคะแนน t เพื่อการรายงานซึ่งคะแนนที่ถูกทำให้เป็น มาตรฐานแล้วจะช่วยสนับสนุนว่าแบบทดสอบนั้นได้มาตรฐาน (Cerezo, n.d.; Osadebe, 2014)

สำนักทดสอบทางการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนเครื่องมือวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเพื่อบริการแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ได้มีการสร้างและพัฒนาข้อสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนเพื่อใช้เป็นข้อสอบมาตรฐานปลายปีของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นและแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยความร่วมมือกับสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จึงได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4, 5 และมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 ในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ และจัดทำรายงานผลการประเมินเพื่อให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระดับคุณภาพของผู้เรียนในชั้นเรียนและใช้ในการวางแผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยจัดทำแบบแยกเล่มตามระดับชั้นของผู้เรียน ดังนั้นในบทความวิจัยนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์และประมวลผล การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีเฉพาะผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อ ความสะดวกในการใช้งานผลการประเมินในการส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนต่อไป โดยผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ยังมີ ความสำคัญเฉพาะที่แตกต่างจากระดับชั้นอื่น เนื่องจากการเริ่มมีพื้นฐานความรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตาม หลักสูตรระดับชาติที่ชัดเจน และผู้เรียนในวัยนี้ยังสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี อีกทั้งการ ประเมินในระดับชั้นนี้ยังช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลเชิงบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมเพื่อนำไป พัฒนาการศึกษานในอนาคต ซึ่งเป็นเหตุผลที่โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศ (Trends in International Mathematics and Science Study) หรือTIMSS จึงเริ่มต้น ประเมินที่กลุ่มเป้าหมายระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (IEA, n.d.)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดอื่น ๆ จากโรงเรียนทั่วประเทศไทย จำนวนรวม 754,380 คน

ตัวอย่างวิจัย

ตัวอย่างวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สมัครใจใช้ข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีผ่านการประสานงานจากเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 128 เขต กระจายทั่วประเทศ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ในขั้นตอนที่ 1 ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น (stratum) ในการสุ่ม เพื่อให้กระจายครอบคลุมโรงเรียนทุกขนาด และขั้นตอนที่ 2 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (cluster) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าสอบจำนวน 452,924 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	จำนวนตัวอย่างที่ได้รับจากเขตพื้นที่การศึกษา (คน)
ภาษาไทย	113,438
คณิตศาสตร์	113,063
วิทยาศาสตร์	112,803
ภาษาอังกฤษ	113,620
รวม	452,924

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นโดยสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับใช้ในงานวิจัยนี้ ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบจำนวน 4 ฉบับ ใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในการสอบปลายปี ปีการศึกษา 2561 โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รูปแบบข้อสอบมาตรฐานใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้		ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ
จำนวนข้อสอบ	เลือกตอบ	25	17	17	22
	หลายคำตอบ	4	-	-	-
	เชิงซ้อน	2	5	8	2
	ตอบสั้น	3	7	4	6
	ตอบอิสระ	1	1	1	-
	รวม	35	30	30	30

ตารางที่ 2 (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ภาษาอังกฤษ
คะแนนเต็ม	100	100	100	100
เวลาทำ (นาที)	90	90	75	60
ความยาก (p)	0.32 – 0.78	0.26 – 0.81	0.30 – 0.60	0.35 – 0.70
อำนาจจำแนก (r)	0.21 – 0.63	0.21 – 0.74	0.21 – 0.57	0.31 – 0.74
ความเที่ยง (Cronbach's alpha)	0.85	0.83	0.79	0.87

โดยมีการนำข้อสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) ที่เป็นตัวแทนใน 6 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง ใช้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 300 – 500 คน ต่อแบบทดสอบ 1 ฉบับ และวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ ได้แก่ ความยาก (item difficulty) อำนาจจำแนก (item discrimination) และความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งทั้งหมดมีค่าอยู่ในเกณฑ์ปกติ รายละเอียดดังตารางที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชี้แจงเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานกลางแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. เขตพื้นที่การศึกษาติดต่อประสานงานโรงเรียนต่างสังกัดในพื้นที่ เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการประเมินดังกล่าว และให้ความร่วมมือโรงเรียนต่างสังกัดที่ประสงค์จะเข้าร่วมการประเมินกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. เขตพื้นที่การศึกษา สำนวจจำนวนนักเรียนที่จะประเมินด้วยข้อสอบมาตรฐานกลาง แยกตามระดับชั้นเป็นรายสังกัดและรายโรงเรียน ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาประมาณจัดสรรให้เขตพื้นที่การศึกษาในการจัดพิมพ์แบบทดสอบต่อไป
4. เขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ ตามความจำเป็นในการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานกลาง อาทิ คณะกรรมการจัดพิมพ์และทำสำเนาแบบทดสอบ คณะกรรมการกำกับสอบ คณะกรรมการรับส่งข้อสอบ เป็นต้น
5. เขตพื้นที่การศึกษา กำหนดตารางการสอบตามความพร้อมของเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกันไม่จำเป็นต้องสอบพร้อมกันในวันเวลาเดียวกัน
6. ส่วนกลางส่งต้นฉบับข้อสอบ ให้เขตพื้นที่การศึกษาผ่านทางระบบ
7. เขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนจัดพิมพ์ข้อสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา
8. โรงเรียนดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานกลาง โดยดำเนินการสอบเป็นเนื้อเดียวไปกับการจัดสอบปลายภาคเรียนที่สองของโรงเรียน
9. กำกับ ติดตาม การสอบในวันสอบตามที่กำหนด เพื่ออำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหาในการจัดสอบ และรายงานผลการกำกับ ติดตามการสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ 1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงมาตรฐาน ร่วมกับการแจกแจงจำนวนนักเรียนตามระดับคุณภาพเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ ระดับดีมาก หมายถึง คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 76 ขึ้นไป, ระดับดี หมายถึง คะแนนร้อยละ 51 – 75, ระดับพอใช้ หมายถึง คะแนนร้อยละ 25 - 50, และระดับที่ควรปรับปรุง หมายถึง คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 25 และ 2) การหาเกณฑ์ปกติ (norm-reference) โดยใช้คะแนนมาตรฐาน T-score

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมระดับประเทศ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 113,438 คน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ (คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.92 สัมประสิทธิ์การกระจาย 32.30) เมื่อพิจารณาร้อยละของจำนวนนักเรียนตามระดับคุณภาพเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ใน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยมีจำนวนร้อยละ 51.93, 61.79 และ 43.86 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 45.17) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ระดับประเทศ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน

สาระการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ	สัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาษาไทย	113,438	0.00	100.00	55.92	32.30	3.85	33.94	45.17	17.04
คณิตศาสตร์	113,063	0.00	100.00	45.92	38.77	9.50	51.93	30.73	7.84
วิทยาศาสตร์	112,803	0.00	100.00	43.78	34.38	6.90	61.79	27.60	3.71
ภาษาอังกฤษ	113,620	0.00	100.00	40.63	51.51	25.73	43.86	21.66	8.75

2. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามสังกัด ได้แก่ สังกัดสพฐ. จำนวน 88,192 คน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 14,947 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 411 คน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) จำนวน 9,247 คน และสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน 590 คน ผลการประเมิน พบว่า นักเรียนสังกัด สพฐ. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศเล็กน้อย คือได้ร้อยละ 55.71 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า นักเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด (ร้อยละ 59.51) รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 59.41 สังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสุด (ร้อยละ 48.81) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน นักเรียน	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	คะแนน เฉลี่ย ร้อยละ	สัมประสิทธิ์ การกระจาย ร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาพรวม ระดับประเทศ	113,438	0.00	100.00	55.92	32.30	3.85	33.94	45.17	17.04
สังกัด สพฐ.	88,192	0.00	100.00	55.71	32.18	3.70	34.49	45.31	16.50
สังกัด สช.	14,947	3.50	100.00	59.51	30.64	2.96	27.64	46.02	23.38
สังกัด สกอ.	411	7.50	94.00	59.41	28.81	2.68	26.03	51.34	19.95
สังกัด สด.	9,298	2.00	100.00	52.41	34.63	6.64	38.17	42.74	12.47
สังกัด ตชด.	590	13.00	89.50	48.81	33.05	5.93	47.97	38.64	7.46

3. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 87,772 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 14,975 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 399 คน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สด.) จำนวน 9,324 คน และสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน 593 คน ผลการประเมิน พบว่า นักเรียนสังกัด สพฐ. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศเล็กน้อย คือได้ร้อยละ 45.77 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า นักเรียนสังกัด สช. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด (ร้อยละ 49.20) รองลงมาคือนักเรียนสังกัด สกอ. ได้ร้อยละ 48.15 ส่วนนักเรียนสังกัด ตชด. ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสุด (ร้อยละ 39.39) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน นักเรียน	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	คะแนน เฉลี่ย ร้อยละ	สัมประสิทธิ์ การกระจาย ร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาพรวม ระดับประเทศ	113,063	0	100	45.92	38.77	9.5	51.93	30.73	7.84
สังกัด สพฐ.	87,772	0	100	45.77	38.81	9.65	52	30.81	7.54
สังกัด สช.	14,975	4	100	49.2	36.97	6.99	46.72	35.63	10.66
สังกัด สกอ.	399	12	97	48.15	41.29	8.27	50.63	27.82	13.28
สังกัด สด.	9,324	2	98	42.45	39.44	11.82	59.26	22.68	6.24
สังกัด ตชด.	593	9	87	39.39	37.13	14	61.88	22.6	1.52

4. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 87,631 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) จำนวน 14,864 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 364 คน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) จำนวน 9,342 คน และสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน 602 คน ผลการประเมินพบว่า นักเรียนสังกัด สพฐ. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศเล็กน้อย คือได้ร้อยละ 43.81 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า นักเรียนสังกัด สกอ. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด (ร้อยละ 47.53) รองลงมาคือนักเรียนสังกัดสช.ร้อยละ 45.77 ส่วนนักเรียนสังกัดตชด. ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสุด (ร้อยละ 38.13) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน นักเรียน	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	คะแนน เฉลี่ย ร้อยละ	สัมประสิทธิ์ การกระจาย ร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาพรวม ระดับประเทศ	112,803	0.00	100.00	43.78	34.38	6.90	61.79	27.60	3.71
สังกัด สพฐ.	87,631	0.00	100.00	43.81	34.28	6.81	61.81	27.66	3.72
สังกัด สช.	14,864	2.00	100.00	45.77	33.48	5.65	57.47	32.39	4.49
สังกัด สกอ.	364	16.00	93.50	47.53	33.05	2.20	58.79	33.24	5.77
สังกัด สถ.	9,342	6.00	98.00	40.57	35.56	9.73	67.96	19.78	2.53
สังกัด ตชด.	602	11.00	78.50	38.13	31.44	10.13	71.10	18.60	0.17

5. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 88,026 คน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 15,280 คน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 413 คน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) จำนวน 9,304 คน และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน 597 คน ผลการประเมินพบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.63 และมีสัมประสิทธิ์การกระจายร้อยละ 51.51 โดยนักเรียนสังกัด สพฐ. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศเล็กน้อย คือได้ร้อยละ 40.38 ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามสังกัดพบว่า นักเรียนสังกัด สช. มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด (ร้อยละ 44.75) รองลงมาคือนักเรียนสังกัด สกอ.คือร้อยละ 42.19 ส่วนนักเรียนสังกัด สถ. ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสุด (ร้อยละ 36.06) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำแนกตามสังกัด

สังกัด	จำนวน นักเรียน	คะแนน ต่ำสุด	คะแนน สูงสุด	คะแนน เฉลี่ย ร้อยละ	สัมประสิทธิ์ การกระจาย ร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาพรวม ระดับประเทศ	113,620	0.00	100.00	40.63	51.51	25.73	43.86	21.66	8.75
สังกัด สพฐ.	88,026	0.00	100.00	40.38	51.27	25.87	44.10	21.72	8.31
สังกัด สช.	15,280	1.00	100.00	44.75	49.89	20.95	41.45	24.67	12.93
สังกัด สกอ.	413	7.00	98.00	42.19	49.38	17.92	53.27	16.46	12.35
สังกัด สด.	9,304	1.00	100.00	36.06	53.83	32.46	45.72	15.97	5.85
สังกัด ตชด.	597	7.00	97.00	42.18	50.62	27.81	34.34	28.14	9.71

6. การใช้เกณฑ์ปกติ (Norm-Reference) ในการกำหนดระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน ปีการศึกษา 2561 คำนวณจากค่าพิสัยของ T - score หารด้วย 4 ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตารางที่ 8 เกณฑ์ในการกำหนดระดับคุณภาพของผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จากคะแนน T - score จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เกณฑ์การกำหนดระดับคุณภาพจากคะแนน T - score			
	ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาษาไทย	ต่ำกว่า 33	33-49	50-66	ตั้งแต่ 67 ขึ้นไป
คณิตศาสตร์	ต่ำกว่า 28	28-49	50-71	ตั้งแต่ 72 ขึ้นไป
วิทยาศาสตร์	ต่ำกว่า 31	31-49	50-64	ตั้งแต่ 65 ขึ้นไป
ภาษาอังกฤษ	ต่ำกว่า 34	34-49	50-65	ตั้งแต่ 66 ขึ้นไป

ตารางที่ 9 ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จากคะแนน T-score จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	T-score ต่ำสุด	T-score สูงสุด	T-score เฉลี่ย ร้อยละ	สัมประสิทธิ์ การกระจาย ร้อยละ	ร้อยละของจำนวนนักเรียน			
						ปรับปรุง	พอใช้	ดี	ดีมาก
ภาษาไทย	100	19.39	74.76	55.30	32.66	16.39	22.51	26.47	34.63
คณิตศาสตร์	100	23.93	80.11	46.42	38.35	52.12	16.18	13.05	18.65
วิทยาศาสตร์	100	20.64	87.22	44.11	34.05	31.54	28.73	21.23	18.50
ภาษาอังกฤษ	100	30.52	77.77	41.22	51.33	24.42	43.47	23.42	8.69

โดยภาพรวมพบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ได้คะแนนเฉลี่ย T – score สูงที่สุด (87.22) ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้คะแนนเฉลี่ย T – score ต่ำที่สุด (19.39) เมื่อพิจารณาการจัดระดับคุณภาพตามคะแนน T – score พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้ระดับคุณภาพดีมากในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับคุณภาพปรับปรุง ร้อยละ 52.12 และ 31.54 ตามลำดับ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 43.47 ดังรายละเอียดในตารางที่ 8 – 9

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 ประเมินใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สามารถอภิปรายแยกตามประเด็นดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนปีการศึกษา 2561 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการประเมินแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสูงสุด (ร้อยละ 55.92) รองลงมาคือ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 45.92) และวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 43.78) ต่ำสุดคือภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 40.63) สะท้อนให้เห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่มีความยาก และนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันเหมือนเช่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ประกอบกับอาจจะเกิดจากความยากของข้อสอบ จึงแสดงให้เห็นว่าควรให้การส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังมีความสอดคล้องกับผลการประเมินโครงการ TIMSS ปี 1995 (พ.ศ. 2538) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ประเทศไทยเข้าร่วมทดสอบครั้งแรก โดยได้คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 490 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ 473 คะแนน (Third International Mathematics and Science Study, 1997) และคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินตามโครงการ TIMSS ปี 2011 (พ.ศ. 2554) ซึ่งประเทศไทยเข้าร่วมประเมินระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นครั้งล่าสุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ 472 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 458 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2556) ซึ่งจะพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินทั้ง 2 วิชา คือ คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีความใกล้เคียงกัน อาจเป็นเพราะทั้ง 2 วิชามีการใช้ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหา และการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษาต่อ นอกจากนี้ยังส่งเสริมทักษะความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการทำความเข้าใจโลกตามหลักเหตุผล ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้ว่า TIMSS ก็เน้นการประเมินเฉพาะ 2 วิชานี้เท่านั้น และทั้ง 2 วิชานี้ก็เป็นพื้นฐานของสะเต็มศึกษา (STEM Education) ซึ่งเป็นการบูรณาการ 4 ศาสตร์ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) ที่เป็นวิชาความรู้ที่สำคัญในการทำงาน การค้นคว้าสิ่งใหม่หรือการพัฒนานวัตกรรม รวมถึงการดำเนินชีวิต (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานในการสอบปลายปีของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 จำแนกตามสังกัดจากผลการประเมินแสดงให้เห็นว่านักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศ ขณะที่นักเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ยกเว้นภาษาอังกฤษที่สังกัด ตชด. ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศ) ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จะได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ใกล้เคียงกับคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับประเทศเนื่องจากเป็นสังกัดที่มีจำนวนนักเรียนเข้าสอบมากที่สุด (มากกว่าร้อยละ 77) ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมิน

โครงการ TIMSS 2011 ที่ประเทศไทยมีนักเรียนเข้าร่วมจำนวน 4,448 คน จาก 168 โรงเรียน จำแนกเป็นสังกัด สพฐ. 2,340 คน (ร้อยละ 52) สข. 1,025 คน (ร้อยละ 23) สกอ. 445 คน (ร้อยละ 10) สส. 339 คน (ร้อยละ 8) และกทม. 299 คน (ร้อยละ 7) โดยมีคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามสังกัดโรงเรียนเรียงจากคะแนนเฉลี่ยสูงไปต่ำทั้งวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามลำดับ ดังนี้ สกอ. (540, 562 คะแนน) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครหรือกทม. (502, 522 คะแนน) สข. (487, 509 คะแนน) สส. (476, 495 คะแนน) และ สพฐ. (446, 456 คะแนน) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี; 2556) และผลการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งพบว่าคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามสังกัดโรงเรียน เรียงจากคะแนนเฉลี่ยสูงไปต่ำทั้งวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ตามลำดับ ดังนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) (52.39, 44.13 คะแนน) สข. (39.85, 36.37 คะแนน) กทม.(36.14, 33.58 คะแนน) สพฐ. (35.85, 33.68 คะแนน) และ สส. (35.62, 33.48 คะแนน) (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ซึ่งสรุปได้ว่า โรงเรียนที่มีสังกัดแตกต่างกันในภาพรวมจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละสังกัดมีนโยบาย งบประมาณ กฎระเบียบ แนวทางการบริหารจัดการ และการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหาร จัดการทรัพยากร คุณภาพของหลักสูตร คุณภาพของการเรียนการสอน ศักยภาพของครูผู้สอน วิธีการวัดและประเมินผล นักเรียน รวมถึงโอกาสและมาตรฐานในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยตรง (<https://web.facebook.com/attanai.aksorn/posts/>; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2563; พรสวรรค์ สุขพรหม และรุจิราพรรณ คงช่วย, 2565)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา สำนักพัฒนาวัดกรรมทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา ควรเจาะลึกผล การประเมินเป็นรายตัวชี้วัดเพื่อทำความเข้าใจในจุดที่นักเรียนทำข้อสอบไม่ได้ ว่านักเรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนอย่างไรเพื่อหา วิธีการแก้ไข และสอนซ่อมเสริมในสาระหรือมาตรฐานที่เป็นจุดบกพร่อง ส่วนหน่วยงานส่วนกลางควรพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อ โดยการพัฒนาครูหรือสนับสนุนครูให้ได้รับการอบรมเสริมความรู้หรือวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับ นักเรียนตามเนื้อหาสาระที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ผ่าน
2. สำนักงานศึกษาธิการภาค ศึกษาธิการภาค ควรมีการติดตามกระตุ้นให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้ผล ประเมินเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพนักเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นด้วยการพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนให้กับครูอย่าง ต่อเนื่องโดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ
3. ครูผู้สอนควรจะต้องมีวุฒิการศึกษาตรงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน จะได้พัฒนาวิธีการสอนการวัดผล หาสื่อ อุปกรณ์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในสาระเนื้อหาที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ รวมทั้งจะต้องฝึกทักษะด้านการเขียนตอบสั้นให้นักเรียนฝึกคิด หาคำตอบด้วยตนเองให้มากยิ่งขึ้น
4. มุ่งสร้างความเข้มแข็งในทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ ที่เป็นจุดอ่อนของนักเรียนไทยในทุกๆระดับชั้น ระดับนโยบาย อาจจะต้องมุ่งไปในทิศทางของการพัฒนาครูให้รู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การหาหรือพัฒนาสื่อที่ช่วยให้นักเรียน เข้าใจมากยิ่งขึ้น อาจจะต้องถึงขั้นปรับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษใหม่
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสนับสนุนงบประมาณให้ศึกษาธิการภาค/สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอบรมให้ความรู้กับครูเรื่องเทคนิควิธีการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สูงขึ้นให้ได้ด้วยการวางกรอบแผนการ

ดำเนินการที่ชัดเจน โดยคัดเลือกวิทยากรที่สอนเก่งด้านศาสตร์นั้นๆ อย่างแท้จริงเป็นผู้อบรมทั้งด้านเนื้อหาและเทคนิคการสอนให้กับครูในเขตพื้นที่ที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ โดยเฉพาะอบรมให้กับครูที่สอนไม่ตรงเอก

6. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรสนับสนุนจัดทำแอปพลิเคชันการสอนกลุ่มสาระที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ จากครูที่สอนเก่งให้นักเรียนเข้าไปศึกษาด้วยตนเองหรือครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สำนักทดสอบทางการศึกษาควรมีการศึกษาทบทวนปรับสัดส่วนโครงสร้างการออกข้อสอบในส่วนที่นักเรียนทำคะแนนได้น้อยให้มากขึ้น เพื่อตรวจสอบความรู้ที่แท้จริงว่านักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับใด ความซับซ้อนของเนื้อหาเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ของนักเรียนจริงหรือไม่ หรือเป็นเพราะสถานการณ์ที่ใช้ในข้อสอบมีความซับซ้อนมากกว่าวัยของนักเรียน

2. ควรมีการกระตุ้นให้สถานศึกษาสร้างและพัฒนาข้อสอบที่ได้มาตรฐานตามแนวข้อสอบมาตรฐานกลาง หรือข้อสอบที่ใช้ในการประเมินระดับชาติที่ไม่ได้วัดความสามารถด้านความจำแต่วัดสมรรถนะด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาในการวัดและประเมินเมื่อจบหน่วยการเรียนรู้หรือการประเมินระหว่างภาคเรียน เพราะนอกจากจะเป็นสร้างความคุ้นเคยในการสอบที่มีรูปแบบหลากหลายแล้ว ยังเป็นการฝึกฝนนักเรียนให้เกิดทักษะการคิดที่หลากหลาย การคิดที่ซับซ้อน การสื่อสารที่เกิดความเข้าใจถูกต้อง ซึ่งจะพัฒนาเป็นสมรรถนะสำคัญติดตัวนักเรียนตลอดไป

3. ควรทบทวนตรวจสอบข้อคำถามที่ใช้ว่ามีความยากเกินกว่าระดับชั้น หรือวัดสูงกว่ามาตรฐาน/ตัวชี้วัดหรือไม่ ควรกระจายข้อคำถามให้ค่าความยากของข้อสอบครอบคลุมทั้งง่าย ปานกลางและยากในสัดส่วนที่เหมาะสม

4. ควรศึกษาโมเดลการจัดการเรียนการสอนต้นแบบจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์มุ่งเป้าไปที่การยกระดับการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มอ่อนโรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้ครูนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2562). *สทศ.ประกาศผลสอบโอเน็ต ปีการศึกษา 2561 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผลสอบปี 2560*. <https://www.prachachat.net/breaking-news/news-307239>
- พรสวรรค์ สุขพรหม และ รุจิราพรรณ คงช่วย. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 187-204.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical Test Theory)* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2564). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2564). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. <https://share.google/images/vQs7NFNhXUHNv5Acx>

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2556). *สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2011 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. แอดวานซ์ ฟรินดิง เซอร์วิส จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. (2561). *รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน*. <https://www.nitednayok.com/data/data%20O-NET%20Report%202561.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2563). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4*. <https://ops.moe.go.th/wp-content/uploads/2020/03/>
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน ระดับชาติ ปีการศึกษา 2559: บทสรุปและข้อเสนอเชิงนโยบาย*. ม.ป.พ.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). *มารู้จักทักษะ STEM มีติดตัวทำไม? สำคัญแค่ไหนต่อการพัฒนาประเทศ?* <https://www.nxpo.or.th/th/8880/>
- Cerezo, L. (n.d.). *Standardized testing*. https://webs.um.es/lourdesc/miwiki/lib/exe/fetch.php?media=standardized_testing.pdf
- IEA. (n.d.). *Trends in International Mathematics and Science Study*. <https://www.iea.nl/studies/iea/timss>
- Osadebe, P. U. (2014). Standardization of test for assessment and comparing of students' measurement. *International Education Studies*, 7(5), 94-103.
- Third International Mathematics and Science Study. (1997). *Pursuing excellence: A study of U.S. fourth-grade mathematics and science achievement in international context*. National Center for Education Statistics, Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education. <https://nces.ed.gov/pubs97/97255.pdf>

การพัฒนาแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียน วิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย The Development of the Internship Preparation Model of Innovative Multimedia Technology Students

สุคนธ์ อักษรชู¹ ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี²

Sukhon Aksornchu¹ Chommanad Cheausuwantavee²

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

¹Assistant Professor, Prasarnmit Demonstration School (Secondary) Srinakharinwirot University

Corresponding Author, E-mail: sukhon@g.swu.ac.th

²รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²Associate Professor, Dr., Faculty of Education, Srinakharinwirot University

E-mail: chommanad.cheau@hotmail.com

Received: October 10, 2025; Revised: November 21, 2025; Accepted: December 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE Model มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินความพร้อมการฝึกงาน และ 2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t แบบ Dependent t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย มีชื่อว่า 4F Model มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ องค์ประกอบเชิงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยองค์ประกอบเชิงกระบวนการ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน 1.1) ค้นหา (Find: F) 1.2) สนใจ (Focus: F) 1.3) เต็มเต็ม (Fulfillment: F) และ 1.4) มุ่งสู่อนาคต (Future: F) และ 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย พบว่า หลังใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน นักเรียนมีความพร้อมการฝึกงานสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อม การฝึกงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การวิจัยและพัฒนา, การพัฒนารูปแบบ, การเตรียมความพร้อมการฝึกงาน, นวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

Abstract

This research and development project, based on the **ADDIE Model**, aimed to : 1) The development of the internship preparation model of innovative multimedia technology students 2) To study the effectiveness of the internship preparation model for students majoring in innovative multimedia technology. The research instruments include 1) An internship readiness assessment form 2) An assessment of student satisfaction using the internship preparation model. The target group consisted of Mathayom 5 students majoring in innovative multimedia technology at Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary Division). The statistics used for data analysis are mean, standard deviation, dependent t-test, and content analysis. 1) The developed model, named the 4F Model, comprises four components: principles and objectives, process, learning experiences, and implementation conditions. The process component involves four steps: 1) Find (F) 2) Focus (F) 3) Fulfillment (F) and 4) Future (F). 2) The effectiveness of the internship preparation model for students majoring in innovative multimedia technology found that after using the internship preparation model, students were more prepared for internship than before using the internship preparation model, with statistical significance at the .05 level, and students were satisfied with the use of the internship preparation model, overall at a high level.

Keywords: Research and Development (R&D), Model Development, Internship Preparation, Innovative Multimedia Technology

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้จึงต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เพื่อให้นักเรียน “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” และใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) เช่นเดียวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ซึ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพนักเรียนและตามจุดเน้นของโรงเรียน คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เปิดสอนวิชาเอก จำนวน 49 วิชาเอก เพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดและเป้าหมายการศึกษาต่อของนักเรียนให้หลากหลายยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจัดการศึกษาเน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) หนึ่งในวิชาเอกที่เปิดสอนคือ วิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ซึ่งมีเป้าหมายพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ และทักษะ ด้านกราฟิก เกม เว็บไซต์ ภาพยนตร์ และธุรกิจในระบบดิจิทัล รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง วิชาเอกกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ต้องเข้ารับการฝึกงานด้านเทคโนโลยีมีลติมีเดีย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 140 ชั่วโมง ในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมของทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ

อย่างไรก็ตามแม้นักเรียนจะมีพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีมีลติมีเดีย แต่จากผลการประเมินการฝึกงานที่ผ่านมา พบว่านักเรียนร้อยละ 70 ยังขาดความพร้อมทั้งด้านทักษะวิชาชีพ (Professional Skills) และทักษะการทำงานจริง (Work-based Skills) รวมทั้งทักษะด้านอารมณ์และสังคม (Soft Skills) เช่น การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การบริหารเวลา และความรับผิดชอบตนเอง ส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจและไม่สามารถแสดงศักยภาพได้เต็มที่ระหว่างการทำงาน นอกจากนี้จากการทบทวนแนวปฏิบัติการฝึกงานที่มีอยู่เดิม พบว่า ยังไม่มีรูปแบบการเตรียมความพร้อมที่เป็นระบบสำหรับนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย แนวปฏิบัติเดิมมุ่งเน้นการจัดเตรียมเอกสาร การติดต่อสถานประกอบการ และการติดตามผลหลังการฝึกงาน ขณะที่กิจกรรมสำคัญที่ช่วยเตรียมความพร้อม เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการจัดการเวลา และการรับผิดชอบตนเอง ยังไม่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบและไม่เชื่อมโยงกับกรอบสมรรถนะพื้นฐานของนักเรียนหรือกรอบความพร้อมต่ออาชีพ (Career Readiness /Internship Readiness) ส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย โดยนำแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การจัดเรียนรู้ตามสภาพจริง มาเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับกรอบสมรรถนะหลักของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ให้สอดคล้องกับกรอบความพร้อมต่ออาชีพ (Career Readiness /Internship Readiness) (NACE, 2021) เพื่อพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่จำเป็นต่อการฝึกงาน กิจกรรมที่คาดว่าจะช่วยส่งเสริมความพร้อม ได้แก่ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง การพบรุ่นพี่วิชาเอกที่ผ่านการฝึกงานแล้ว การศึกษาดูงาน และการทำโครงงานพัฒนาเกม เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรง เพิ่มความมั่นใจ และเตรียมนักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

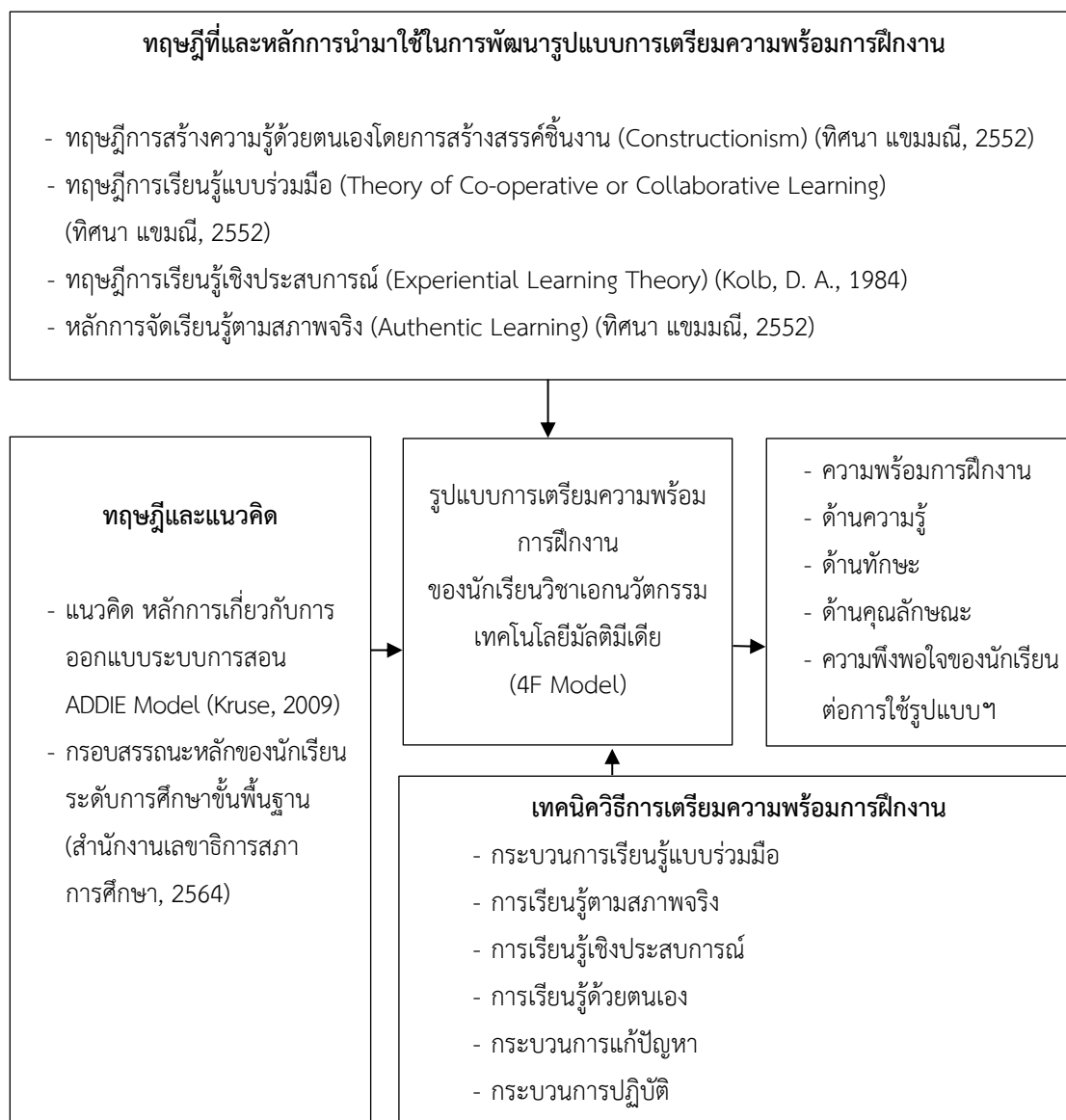
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย

สมมติฐานการวิจัย

1. รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพระดับดี
2. ความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย หลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน
3. ความพึงพอใจของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดียที่มีต่อรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานอยู่ในระดับดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน
ของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีลติมีเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิจัย (Research: R₁) การพัฒนา (Development: D₁) การวิจัย (Research: R₂) และการพัฒนา (Development: D₂) ร่วมกับการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE Model แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (The One Group Pretest-Posttest design) โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ที่ต้องฝึกงานในเดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม 2568

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 1) แบบวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย 2) แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย และ 3) แบบสัมภาษณ์ศิษย์เก่าวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย 1) รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย 2) คู่มือการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานและแผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม 3) แผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม 4) แบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติของนักเรียน 5) แบบบันทึกสะท้อนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง 6) แบบประเมินความพร้อมการฝึกงาน และ 7) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A): การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน สำหรับนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษาหลักสูตรวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดียและเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง 2560) และศึกษาสภาพที่คาดหวัง บริบทและสภาพที่เป็นจริงของการจัดการศึกษาวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีเดีย

2. ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน โดยศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎี การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และการออกแบบ การพัฒนาและการประเมินผลารออกแบบเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model (Kruse, K., 2009) และหลักการและทฤษฎีต่อไปนี้

1) กรอบสมรรถหลักของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสมรรถนะหลักด้านทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ (Career Skills and Entrepreneurship) ด้วยการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน ให้นักเรียนรู้จักความถนัด ความสนใจของตนเอง และเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง ประยุกต์ใช้ความรู้ พัฒนาทักษะ และคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งกรอบสมรรถนะด้านทักษะอาชีพ (Career Readiness Competencies) จะเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ทักษะ การใช้อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยีมีเดียสร้างงานด้านมีเดีย ด้านคุณลักษณะเตรียมความพร้อมด้านการแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยี การยอมรับความแตกต่าง (NACE., 2021)

2) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนสร้างชิ้นงานจริง ด้วยการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยีมีเดีย ที่ใช้จริงในงานอาชีพ ในการสร้างความรู้ และทักษะผ่านการสร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความสนใจ มีการกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจในการคิด และเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานอย่างมีความสุข เช่น กิจกรรมการทำโครงการพัฒนาเกม (ทิตินา แชมณี, 2552)

3) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Co-operative or Collaborative Learning) เป็นการเรียนรู้กลุ่มย่อยที่สมาชิกมีความสามารถที่ต่างกัน ช่วยกันเรียนรู้ ร่วมกันรับผิดชอบเพื่อความสำเร็จของการทำโครงการพัฒนาเกมของกลุ่ม ซึ่งความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มประกอบด้วยตำแหน่งงาน Game designer, Game artist, Game developer, Sound designer, Video editor, Project manager (ทิตินา แคมณี, 2552)

4) ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม สังเกตและวิเคราะห์ประสบการณ์ สะท้อนคิด/สร้างความรู้ พัฒนาความคิดสร้างผลงาน เป็นรูปแบบที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบโครงการ (Project based Learning) กิจกรรมที่สอดคล้องกับทฤษฎี เช่น กิจกรรมประสบการณ์จริง การพบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง พบรุ่นพี่วิชาเอกที่ผ่านการฝึกงานแล้ว การศึกษาดูงาน (Kolb, D. A., 1984)

5) หลักการจัดเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง บริบทจริง ปัญหาจริง และนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลความรู้มาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน อภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ และสะท้อนการเรียนรู้ของตน เพื่อผู้สอนได้ทำการวัดและประเมินผล ทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ (ทิตินา แคมณี, 2552) กิจกรรมเตรียมความพร้อม เช่น พบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง พบรุ่นพี่วิชาเอกที่ผ่านการฝึกงานแล้ว การศึกษาดูงาน โครงการพัฒนาเกม สะท้อนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง การอภิปราย การนำเสนอ

3. วิเคราะห์นักเรียน ด้วยการสำรวจข้อมูลพื้นฐานการเรียนรู้ของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย โดยสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ที่มีประสบการณ์การสอน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน ผู้ประกอบการด้านเทคโนโลยีมัลติมีเดียที่ผ่านการรับนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดียฝึกงาน โดยเลือกจากผู้ประกอบการด้านกราฟิก ด้านพัฒนาเกม ด้านภาพยนตร์ และด้านพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 3 คน และศิษย์เก่าวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดียที่ผ่านการฝึกงาน จำนวน 3 คน มีคำถามการสัมภาษณ์ 4 ประเด็น 1) สภาพที่คาดหวังเมื่อนักเรียนไปฝึกงาน 2) ความรู้ที่นักเรียนฝึกงานต้องมี 3) ทักษะที่นักเรียนฝึกงานต้องมี และ 4) คุณลักษณะที่นักเรียนฝึกงานต้องมี ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ร่วมกับทีมวิจัย ตรวจสอบความเพียงพอของข้อมูลและสรุปข้อมูลให้กับผู้ให้สัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้อง

4. วิเคราะห์เอกสารงานวิจัย (Document Analysis) ด้วยการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ประกอบด้วย หนังสือ บทความวิจัย และงานวิจัย ตามแนวทางของ Scott, J. โดยใช้หลักเกณฑ์ 1) มีความถูกต้อง 2) มีความน่าเชื่อถือ 3) ความเป็นตัวแทน และ 4) มีความชัดเจน (Scott, J., 1990); (Scott, J., 2006) โดยขอบเขตของเนื้อหาประกอบด้วย 1) แนวคิดการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน 2) รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน 3) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) เทคนิควิธีการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ผู้วิจัยได้นำเอกสารที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D & D): การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

ผู้วิจัยพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นโครงร่างรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน และเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน แบบจัดอันดับคุณภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่า (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาร่างรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย (4F Model) และประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ร่างรูปแบบการเตรียมความพร้อมโดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($M = 4.97$, $S.D. = 0.07$) ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก และสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ระดับมาก แสดงว่าร่างรูปแบบ 4F Model มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนารูปแบบ

2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน คือ แผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม และประเมินความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม จำนวน 10 แผน โดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($M = 4.97$, $S.D. = 0.07$) แสดงว่าแผนการจัดการเตรียมความพร้อมการฝึกงานมีความเหมาะสมในการนำไปใช้งานจริง

3. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย จำนวน 2 ฉบับ และตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1) แบบประเมินความพร้อมการฝึกงาน เป็นแบบประเมินความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านคุณลักษณะ มีรายการประเมินรวมทั้งสิ้น 32 รายการ โดยมีตัวอย่างรายการประเมิน เช่น ด้านความรู้: การประยุกต์ใช้เครื่องมือในการสร้างงานมัลติมีเดียตามสายงานที่สนใจ ด้านทักษะ: การสร้างงานมัลติมีเดียตามสายงานที่สนใจ และด้านคุณลักษณะ: ความตรงต่อเวลา ความสามารถในการเขียนบันทึกการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ความซื่อสัตย์ ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบประเมินความพร้อมการฝึกงานโดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($M = 4.98$, $S.D. = 0.11$) แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินความพร้อมการฝึกงานมีความเหมาะสม สอดคล้องทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ประกอบด้วย ด้านทักษะอาชีพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านบุคลิกภาพ มีรายการประเมินรวมทั้งสิ้น 35 รายการ โดยมีตัวอย่างรายการประเมิน เช่น ด้านทักษะอาชีพ: ค้นพบสายงานที่สนใจ ด้านความรับผิดชอบ: ทำงานเสร็จทันเวลา ด้านทักษะการสื่อสาร: ฝึกการเขียนบันทึก ด้านการทำงานเป็นทีม: ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ด้านบุคลิกภาพ: ฝึกให้มีความกระตือรือร้น ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมมีคุณภาพในระดับมากที่สุด ($M = 4.99$, $S.D. = 0.08$) แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อม มีความเหมาะสมต่อการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน

4. ปรับปรุง แก้ไขรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน แล้วจัดทำรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน และเครื่องมือสำหรับการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปทดลองต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R_2) เป็นการนำไปใช้ (Implementation: I): การทดลองรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการใช้รูปแบบการวิจัย Pre-Experimental Design ประยุกต์ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบ (One-Group Pretest-Posttest Design) ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียน และนักเรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง แบบพรรณนาความ (Journal Writing) ในระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามรูปแบบและแผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อมจำนวน 10 แผน และประเมินประสิทธิผลของ

รูปแบบ ด้วยแบบประเมินความพร้อมการฝึกงานและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดีหลังเตรียมความพร้อมการฝึกงาน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผล (Evaluation: E): การประเมินและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดี

ผู้วิจัยนำผลการทดลองรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ผลความพร้อมการฝึกงานของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า t แบบ Dependent t-test 2) วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน โดยหาค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t แบบ Dependent t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดี มีชื่อว่า 4F Model ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1) องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) หลักการ เตรียมความพร้อมการฝึกงานด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยการส่งเสริมการแสวงหาและค้นพบความรู้ การฝึกปฏิบัติ การเสริมสร้างคุณลักษณะ ผ่านกระบวนการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือและเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) วัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียน ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ก่อนการออกฝึกงานในสถานประกอบการ

2) องค์ประกอบเชิงกระบวนการ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ค้นหา (Find: F) การกระตุ้นความคิดนักเรียนด้วยกิจกรรม คำถาม สถานการณ์ ปัญหาเพื่อให้นักเรียนนำไปต่อยอด ด้วยการศึกษาค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง

ขั้นที่ 2 สนใจ (Focus: F) สร้างบรรยากาศให้นักเรียนนำความรู้หรือคำตอบจากการศึกษาค้นหา มาเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือและเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง

ขั้นที่ 3 เต็มเต็ม (Fulfillment: F) การเต็มเต็มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะผ่านกระบวนการแก้ปัญหา ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือและเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง

ขั้นที่ 4 มุ่งสู่อนาคต (Future: F) การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติงาน นำไปสู่การใช้สถานการณ์จริงในอนาคต ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือและเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้ตามสภาพจริง

3) องค์ประกอบเชิงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) เนื้อหาประกอบด้วยพบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางพบรุ่นพี่วิชาเอกที่ผ่านการฝึกงานแล้ว และการศึกษาดูงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ค้นพบความถนัดและความสนใจ (Discovery) เนื้อหาประกอบด้วย สำนวความถนัดและความสนใจ เลือกตำแหน่งงานในการฝึกงาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สร้างความมั่นใจ (Confident) เนื้อหาประกอบด้วย โครงการพัฒนาเกม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ความก้าวหน้า (Advance) เนื้อหาประกอบด้วย การนำเสนอ ผลงานเกม

4) องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อม นักเรียนต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านอุปกรณ์และเครื่องมือการสร้างงานด้านมัลติมีเดีย และ 2) ปัจจัยสนับสนุนการเตรียมความพร้อม มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และเครื่องมือการสร้างงานด้านมัลติมีเดีย

ภาพ 2 รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ประกอบด้วย

1) ผลการเปรียบเทียบความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดียก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย พบว่า นักเรียนมีความพร้อมการฝึกงาน หลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดียก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย

ความพร้อมของนักเรียน	ก่อนการใช้รูปแบบ		หลังการใช้รูปแบบ		t
	M	S.D.	M	S.D.	
ด้านความรู้	3.70	0.89	4.21	0.42	-3.82***
ด้านทักษะ	3.70	0.94	4.06	0.53	-2.33*
ด้านคุณลักษณะ	3.58	0.66	4.16	0.43	-5.31***
- ความรับผิดชอบ	3.66	0.78	4.10	0.59	-3.40***
- การสื่อสาร	3.23	0.66	4.02	0.48	-6.92***
- การทำงานเป็นทีม	3.68	0.64	4.12	0.51	-3.64***
- บุคลิกภาพ	3.67	0.75	4.28	0.44	-4.99***
ภาพรวม	3.61	0.68	4.15	0.40	-5.06***

*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .05$, $< .01$ และ $< .001$ ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย หลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานสูงกว่า ก่อนการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ผลการวิเคราะห์ทดสอบที่แบบเกี่ยวข้อกัน (Dependent t-test) พบว่า คะแนนการประเมินการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดีย หลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ($M = 4.15$, $S.D. = 0.40$) สูงกว่าคะแนนการประเมินการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมัลติมีเดียก่อนการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ($M = 3.61$, $S.D. = 0.68$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$, $t(34) = -5.06$, $p < .001$, $d = -0.86$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้สูงสุด รองลงมาด้านคุณลักษณะ โดยด้านบุคลิกภาพสูงสุด รองลงมาการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้เมื่อคำนวณขนาดของผลกระทบ (Cohen's d) พบว่า $d \approx 0.86$ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความพร้อมของนักเรียนอย่างชัดเจน

ทั้งนี้จากการตรวจสอบการแจกแจงปกติของคะแนนส่วนต่าง (pre-post) พบว่า Shapiro-Wilk ของคะแนนภาพรวมและคะแนนแยกรายด้านมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าข้อมูลเบี่ยงเบนจากการแจกแจงปกติ อย่างไรก็ตาม จาก Q-Q plot พบว่าความเบี่ยงเบนเกิดเฉพาะบริเวณปลายหางของการแจกแจง ส่วนจุดข้อมูลส่วนใหญ่ยังเกาะตามเส้นทฤษฎีได้ดี เมื่อขนาดตัวอย่างอยู่ที่ 35 คน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำตาม Central Limit Theorem จึงยังสามารถใช้ Dependent t-test ได้

2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีดังนี้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน	M	S.D.	แปลผล
ด้านทักษะวิชาชีพ	4.30	0.63	มาก
ด้านความรับผิดชอบ	4.46	0.62	มาก
ด้านทักษะการสื่อสาร	4.32	0.68	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.42	0.64	มาก
ด้านบุคลิกภาพ	4.24	0.81	มาก
เฉลี่ยรวม	4.35	0.69	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีดังนี้ ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 4.35$, $S.D. = 0.69$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยอันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบ ($M = 4.46$, $S.D. = 0.62$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($M = 4.42$, $S.D. = 0.64$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีดังนี้ (4F Model) ที่พัฒนาขึ้น ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสม สอดคล้องในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พบว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ มีความเหมาะสมครอบคลุมความต้องการจำเป็นของการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน และองค์ประกอบของรูปแบบแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกันในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานแต่ละองค์ประกอบ ในส่วนขององค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ หลักการของรูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้อง กับแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานสามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แสดงให้เห็นจุดเน้นในการเตรียมความพร้อมได้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์มีความเหมาะสมและชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดในตัวนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม หลักการและวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกัน เป็นผลให้ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด สำหรับองค์ประกอบเชิงกระบวนการ กระบวนการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน มีขั้นตอนครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ สามารถทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และมีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ ส่งผลให้ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด นอกจากนี้องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ปัจจัยที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุนการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ซึ่งเป็นไปตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน (Kruse, K., 2009) ร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเน้นการเตรียมความพร้อมการฝึกงานด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ผ่านการแสวงหาและค้นพบความรู้ การฝึกทักษะ เสริมสร้างคุณลักษณะ ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการ

เรียนรู้แบบร่วมมือและเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้รูปแบบยังมีองค์ประกอบที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินแผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม ทั้ง 10 แผน มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทุกแผน ($M = 4.97$, $S.D. = 0.07$)

2. หลังการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานนักเรียน พบว่านักเรียนมีความพร้อมการฝึกงานสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งแสดงให้เห็นประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน โดยพบว่าองค์ประกอบเชิงกระบวนการ ของ 4F Model ที่มีผลต่อการพัฒนาความพร้อมของนักเรียนมากที่สุด ด้วยรูปแบบมีกระบวนการที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังนี้ 1) ด้านความรู้ รูปแบบมีกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Kolb, D. A., 1984) และหลักการจัดเรียนรู้ตามสภาพจริง (ทิตินา แชมณี, 2552) โดยให้นักเรียนได้พบกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางจากสถานประกอบการ ได้พบกับรุ่นพี่วิชาเอกที่ผ่านการฝึกงานแล้ว การศึกษาดูงาน การสำรวจความถนัดและความถนัดเพื่อเลือกตำแหน่งงาน และการทำโครงการพัฒนาเกมในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง เข้าใจหลักการและขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยีในการออกแบบงานมัลติมีเดีย จึงสอดคล้องกับสมรรถนะด้านความรู้ที่เน้นการประยุกต์ใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลและเครื่องมือในการออกแบบสร้างงานมัลติมีเดียที่เชื่อมโยงกับเนื้อหา ตามงานวิจัยของสุคนธ์ อักษรชู และชมนาด เชื้อสุวรรณทวี (2568) 2) ด้านทักษะ รูปแบบมีกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือในการสร้างงานมัลติมีเดียตามสายงานที่เชื่อมโยงกับเนื้อหา ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ด้วยโครงการพัฒนาเกมกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และเกิดทักษะการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือ ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (ทิตินา แชมณี, 2552) และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (ทิตินา แชมณี, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดของ กษสันต์ เกวลิน (2567) ที่กล่าวว่า นักเรียนต้องมีความรู้ ทักษะเบื้องต้นในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีและเครื่องมือที่สอดคล้องกับสายอาชีพที่ฝึกงาน เพื่อสามารถเปลี่ยนความคิดเป็นงานจริง และยังสอดคล้องกับ สมรรถนะด้านทักษะของ สุคนธ์ อักษรชู และชมนาด เชื้อสุวรรณทวี (2568) ที่กล่าวถึง การขึ้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) ด้านคุณลักษณะรูปแบบมีกระบวนการสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ โดยสมาชิกกลุ่มจะได้รับมอบหมายงานตามความถนัด และวางแผนงาน (Action plan) ทั้งรายบุคคลและกลุ่มรวมทั้งการนำเสนอผลงาน เพื่อฝึกการกล้าแสดงออก การสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) ผ่านการเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง แบบพรรณนาความ (Journal Writing) ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวน ทำความเข้าใจ และเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อฝึกการสื่อสาร การปรับตัว และความยืดหยุ่นในการทำงาน เป็นการพัฒนาคุณลักษณะตามหลักการและทฤษฎีการพัฒนาแบบฯ และสอดคล้องกับแนวคิด วลีดา อุณเรื่อน (2563) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการสร้างความรู้และประเมินตามศักยภาพ และเบญจพร วชิรศรีนุทธา (2545) ที่สรุปว่า การเตรียมตัวนักศึกษาให้พร้อมก่อนออกไปเผชิญชีวิตภายนอกสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีสภาวะสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีความสามารถที่จะเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลโดยผ่านการฝึกฝนและเตรียมตัวล่วงหน้า ด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์พิเศษ ความพร้อมด้านบุคลิกภาพ และความพร้อมในการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมรรถนะด้านคุณลักษณะของ สุคนธ์ อักษรชู และชมนาด เชื้อสุวรรณทวี (2568) ที่เน้นใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความรับผิดชอบต่อตนเอง การปรับตัว ความยืดหยุ่น ความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงสิ่งที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญ เช่น ความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ความรับผิดชอบ บุคลิกภาพและการวางตัว และการมีวินัย ที่กล่าวถึงโดย ศิริวรรณ มุนินทรวงศ์ (2565)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดีมีเดีย พบว่า ในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจระดับมาก โดยอันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบ ($M = 4.46, S.D. = 0.62$) รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($M = 4.42, S.D. = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจระดับมากที่สุดตามลำดับดังนี้ คือ ข้อที่นักเรียนได้ฝึกการนำเสนอ ได้ฝึกให้ปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลง ค้นพบสายงานที่สนใจ ได้ฝึกให้มีความยืดหยุ่น ได้รับการฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ได้ฝึกการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ได้ฝึกการทำงานเป็นทีม ได้ฝึกให้ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด และฝึกให้ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน ได้ออกแบบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมการฝึกงานตามแนวคิด หลักการเกี่ยวกับการออกแบบเชิงระบบ ADDIE Model (Kruse, K., 2009) และใช้เทคนิคการเตรียมความพร้อม ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการปฏิบัติ อีกทั้งในระหว่างการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามรูปแบบและแผนการจัดประสบการณ์การเตรียมความพร้อม ได้มีการมอบหมายให้นักเรียนเขียนสะท้อนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติงานของตนเอง มีการวางแผนปฏิบัติงาน (Action plan) ร่วมกับกลุ่ม สอดคล้องกับรูปแบบการสอนเชิงประสบการณ์ที่มาจากพื้นฐานกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การทำ (Do) การสะท้อน (Reflect) และประยุกต์ใช้ (Application) เป็นการเรียนรู้ที่เป็นการประสานระหว่างการนำประสบการณ์เดิมของนักเรียนมาเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ และเป็นการศึกษาที่เพิ่มประสบการณ์ให้กับนักเรียนด้วยการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านเข้าใจเนื้อหาความรู้ แรงจูงใจในการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการทำงานได้ง่ายขึ้น (รักชนก โสภพิศ, 2553)

ข้อจำกัดการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ไม่มีรายวิชาหรือโครงการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดีมีเดีย การจัดกิจกรรมตามรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน จึงมีการบูรณาการในรายวิชาการเขียนโปรแกรมพัฒนาเกม 3 มิติ อาจจะทำให้มีข้อจำกัดด้านระยะเวลา
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดีมีเดียเพียงกลุ่มเดียว ผลการวิจัยอาจไม่สามารถสรุปกับนักเรียนสาขาอื่นได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ควรจัดรายวิชาหรือโครงการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนที่ 1 ก่อนเข้ารับการฝึกงาน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานของนักเรียนวิชาเอกนวัตกรรมเทคโนโลยีมีผลดีมีเดีย (4F Model) เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ของนักเรียนให้มีความพร้อมยิ่งขึ้นก่อนเข้าสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรติดตามผลการฝึกงานของนักเรียนในสถานประกอบการจริง รวมถึงความพึงพอใจและความคิดเห็นของสถานประกอบการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงรูปแบบการเตรียมความพร้อมให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการมากยิ่งขึ้น
2. ควรขยายผลการใช้รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงานไปยังนักเรียนกลุ่มอื่นหรือสาขาวิชาเอกอื่น เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และประสิทธิผลของรูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกงาน

3. ควรเพิ่มการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสังเกตระหว่างฝึกงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนผลการประเมินเชิงปริมาณ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณเงินรายได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประจำปีงบประมาณ 2567

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2545 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทิตนา แคมณี. (2552). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร วชิรศรีสุนทรา. (2545). การเตรียมความพร้อมเพื่อการมีงานทำของนักศึกษาธรรมศาสตร์ [รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- รักชนก โสภพิศ. (2553). การพัฒนารูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาการจัดการท่องเที่ยว [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- วลิตา อุ่นเรือน. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- ศิริวรรณ มุนินทรวงศ์. (2565). คุณลักษณะและทักษะที่สำคัญเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกงาน: กรณีศึกษา นักศึกษาฝึกงานสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น. วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา, 12(2), 166-186.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). กรอบสมรรถนะหลักของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุคนธ์ อักษรชู และ ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2568). การสังเคราะห์สมรรถนะของหลักสูตรวิชาเอกเทคโนโลยีมีเดีย ตามกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 9(1), 201-216.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Kruse, K. (2009). *Introduction to instructional design and the ADDIE model*. Transformative Designs Press.
- National Association of Colleges and Employers. (2021). *Career readiness competencies* (Revised March 2021). <https://www.nacweb.org/career-readiness-competencies>
- Scott, J. (1990). *A matter of record: Documentary sources in social research*. Polity Press.
- Scott, J. (2006). *Documentary research*. Sage.

แนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ

Guidelines for Enhancing Personnel's Perception of Integrity and Transparency in Operation of Srinakharinwirot University.

ธิดารัตน์ วงษ์พันธุ์¹

Tidarat Wongphan¹

¹ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹General Affairs Specialist, Monitoring and Evaluation Division, Office of the University Council,

Srinakharinwirot University

E-mail: tidarat@g.swu.ac.th

Received: October 16, 2025; Revised: November 25, 2025; Accepted: December 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และเพื่อศึกษาวิเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 จากแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ผลการวิจัยพบว่า

1. มหาวิทยาลัยมีผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสจากผู้ตอบ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน มศว 1 ปีขึ้นไป ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีการรับรู้เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยผลคะแนนการรับรู้ที่เพิ่มขึ้นสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ (1) การแก้ไขปัญหาการทุจริต (2) การใช้ทรัพย์สินของราชการ (3) การใช้งบประมาณ (4) การใช้อำนาจ และ (5) การปฏิบัติหน้าที่

และปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสจากแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน โดยผลคะแนนการรับรู้ที่มีคะแนนสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ (1) การปฏิบัติหน้าที่ (2) การใช้อำนาจ (3) การใช้งบประมาณ (4) การใช้ทรัพย์สินของราชการ และ (5) การแก้ไขปัญหาการทุจริต

2. มหาวิทยาลัยควรมีแนวปฏิบัติเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่พัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้บริหารระดับสูง คณะทำงานจากผู้แทนทุกส่วนงาน และคณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานอย่างชัดเจนและวางระบบกลไกการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะที่แสดงถึงคุณธรรมและความโปร่งใสไปยังบุคลากรให้เข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว จึงส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีผลการประเมินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติ, การรับรู้ของบุคลากร, คุณธรรมและความโปร่งใส, การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

Abstract

This research is guidelines for enhancing the personnel's perception of Integrity and Transparency in the operation of Srinakharinwirot University. The objective aimed to (1) study the report evaluation of Integrity and Transparency in the operation and (2) analyze the report evaluation of Integrity and Transparency in the operation. Regarding to the studied report and evaluation results of Integrity and Transparency in the operation of University by fiscal year 2020 – 2022 have showed that,

1. The university has had the report of Integrity and Transparency that had been measured by personnel who have worked at SWU for more than 1 year in fiscal year 2022 have been increased from the fiscal year 2021. The highest perception score was (1) The corruption resolution. (2) The Government properties utilization. (3) Budget usage. (4) Authority of personnel. (5) The performance on duties of personnel.

Fiscal year 2022, the result of Integrity and Transparency that had been measured by internal stakeholders, The highest awareness score was (1) The performance on duties of personnel. (2) The authority of personnel. (3) The budget usage. (4) The Government properties utilization. (5) The corruption resolution.

2. The university have proceeded the guideline for enhancing the personnel's perception of Integrity and Transparency in the operation of University which have been continuously developing and processing by committees who was nominated by Director and Senior Executives of all departments which is to be responsible clearly for this operation. Additionally, Director has been seriously focusing on this process as the most important by organizing the special working team to set up the system and mechanism for disclosing the Integrity and Transparency information to personnels so that it can be easily, conveniently, and quickly access into the system. Finally, which have consistently corresponded to the university's evaluation results that have continuously increased.

Keyword: Guidelines, Personnel's Perception, Integrity and Transparency, Operation of University

บทนำ

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาระบบราชการไทยในเชิงสร้างสรรค์เปรียบเสมือนเครื่องมือตรวจสุขภาพองค์กรประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศได้รับทราบถึงสถานะและปัญหาการดำเนินงานด้านคุณธรรมและความโปร่งใสขององค์กร ผลการประเมินที่ได้จะช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การให้บริการ สามารถอำนวยความสะดวก และตอบสนองต่อประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการยกระดับมาตรฐานการดำเนินงานภาครัฐ ดังนั้น การประเมิน ITA จึงไม่ได้เป็นเพียงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการให้บริการประชาชนเพื่อให้ทราบถึงช่องว่างของความไม่เป็นธรรมและความด้อยประสิทธิภาพ สำหรับนำไปจัดทำแนวทางมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อไป (คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565, หน้า 7)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ซึ่งมีผลประเมินผ่านเกณฑ์ (มีคะแนน 85 คะแนนขึ้นไป) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนการประเมินฯ ภาพรวม และจำแนกแบบวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

ปีงบประมาณ	ผลประเมิน	ระดับ	ผลคะแนนภาพรวม	จำแนกแบบวัด 3 ประเภท		
				IIT	EIT	OIT
พ.ศ. 2563	ผ่าน	A	86.73	82.08	73.67	100.00
พ.ศ. 2564	ผ่าน	A	88.82	80.60	82.12	100.00
พ.ศ. 2565	ผ่าน	A	91.69	92.85	86.94	94.38

โดยจากคะแนนการประเมินดังกล่าวข้างต้น เป็นการสรุปผลประเมินจากการเก็บข้อมูลแบบวัดการรับรู้และแบบตรวจการเปิดเผยข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (IIT) ผู้ตอบแบบวัด คือ บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี
2. แบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (EIT) ผู้ตอบแบบวัดคือ นิสิต ผู้ใช้บริการและบริษัทหน่วยงานภายนอกที่มาติดต่อกับมหาวิทยาลัย
3. แบบวัดการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (OIT) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่เปิดเผยบนหน้าเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัย

เนื่องจากมหาวิทยาลัยมอบให้สำนักงานสภามหาวิทยาลัยรับผิดชอบรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒดังกล่าว ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ผู้วิจัยจึงศึกษารายงานผลการประเมินฯ พบว่า ผลคะแนนของแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (แบบวัด IIT) มีผลคะแนนในปีงบประมาณ 2565 เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งกลุ่มที่ตอบแบบวัดมาจากบุคลากรทุกระดับที่ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัย ดังนั้น เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบของการดำเนินงานในปีต่อไป จึงนำมาซึ่งความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย 1) กำหนดกรอบการวิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นศึกษา 2) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารและแหล่งข้อมูล 3) รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความครบถ้วนของข้อมูล 4) วิเคราะห์และ

เปรียบเทียบข้อมูลเพื่อค้นหารูปแบบ ประเด็น หรือข้อค้นพบที่สำคัญ 5) สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับการเสริมสร้างการรับรู้ตามหลักการที่เชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้วิเคราะห์

เอกสารที่ศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อได้มาซึ่งแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ได้แก่ (1) รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 (2) คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ และ (3) เอกสารสรุปสภาพปัญหาการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์ กลั่นกรอง สังเคราะห์ สรุปและประเมินรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ 1 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ มีจำนวน 6 ข้อคำถาม ตัวชี้วัดที่ 2 ด้านการใช้งบประมาณ มีจำนวน 6 ข้อคำถาม ตัวชี้วัดที่ 3 ด้านการใช้อำนาจ มีจำนวน 7 ข้อคำถาม ตัวชี้วัดที่ 4 ด้านการใช้ทรัพย์สินของราชการ มีจำนวน 5 ข้อคำถาม และ ตัวชี้วัดที่ 5 ด้านการแก้ไขปัญหาการทุจริต มีจำนวน 6 ข้อคำถาม เพื่อจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 และเปรียบเทียบคะแนน หาผลต่างของคะแนนปีงบประมาณล่าสุด
2. วิเคราะห์ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

สรุปผลการวิจัย

1. เปรียบเทียบรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

ผู้วิจัยศึกษาจากรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยการเทียบคะแนนที่ได้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 เปรียบเทียบว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลง ดังตารางที่ 2

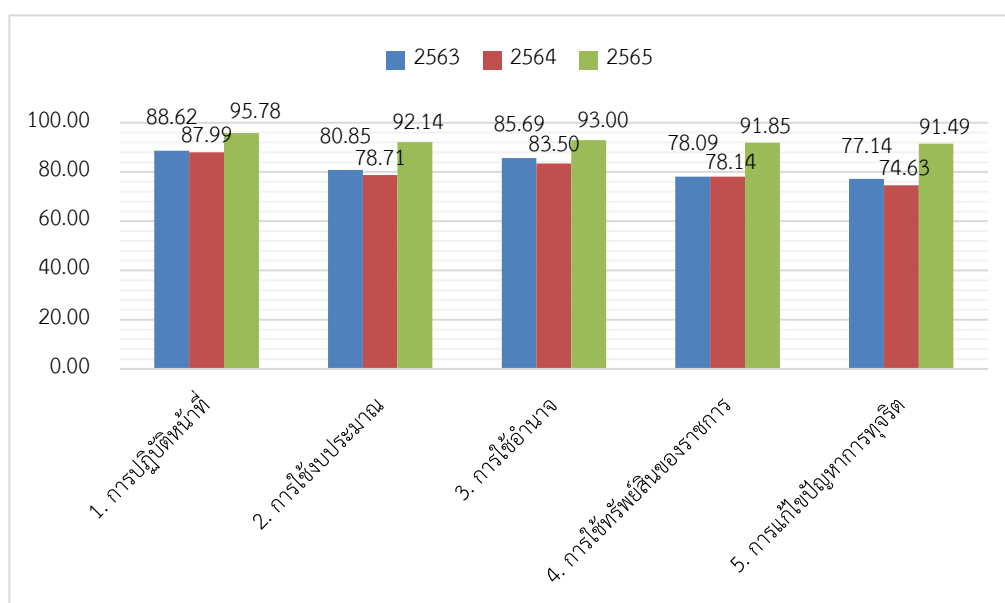
ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินฯ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน

ตัวชี้วัดที่	2563	2564	2565	ผลต่างปี 2564 - 2565
1. การปฏิบัติหน้าที่	88.62	87.99	95.78	+ 7.79
2. การใช้งบประมาณ	80.85	78.71	92.14	+ 13.43
3. การใช้อำนาจ	85.69	83.50	93.00	+ 9.50
4. การใช้ทรัพย์สินของราชการ	78.09	78.14	91.85	+ 13.71
5. การแก้ไขปัญหาการทุจริต	77.14	74.63	91.49	+ 16.86

ที่มา: รายงานผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 สืบค้นจาก <https://itas.nacc.go.th/>

จากตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน จำแนกตาม 5 ตัวชี้วัด พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 บุคลากรมีการรับรู้การดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นในทุกตัวชี้วัด โดยมีการรับรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการทุจริตมีผลประเมินเพิ่มขึ้นมากที่สุด (+16.86) รองลงมาเป็นการใช้ทรัพย์สินของราชการ (+13.71) การใช้งบประมาณ (+13.43) การใช้อำนาจ (+9.50) และการปฏิบัติหน้าที่ (+7.79) ตามลำดับ ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด เนื่องจากผลคะแนนในปี 2564 นั้น มีค่าคะแนนสูงอยู่แล้ว ซึ่งหมายถึง บุคลากรมีการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อยู่ค่อนข้างสูง และเมื่อมีการเปรียบเทียบกัน ระหว่างปี 2564 และ 2565 จึงทำให้เห็นค่าส่วนต่างเพิ่มขึ้นมาเพียงเล็กน้อย

ผลการประเมินของแบบวัดการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน มศว 1 ปีขึ้นไป) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 บุคลากรมีการรับรู้การดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นในทุกตัวชี้วัด โดยมีการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด (95.78) รองลงมาการใช้อำนาจ (93.00) การใช้งบประมาณ (92.14) การใช้ทรัพย์สินของราชการ (91.85) และการแก้ไขปัญหาการทุจริต (91.49) ตามลำดับ ดังภาพ 1

2. เปรียบเทียบกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัยรวบรวมและศึกษากระบวนการรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 โดยมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลัก คือ ฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565

กระบวนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ		
	2563	2564	2565
1. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย อธิการบดี เป็นประธาน รองอธิการบดีทุกท่าน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานสภามหาวิทยาลัย เป็นกรรมการและเลขานุการ	✓	✓	✓
2. แต่งตั้งคณะทำงานเสริมสร้างการรับรู้การดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย โดยมีผู้แทนจากทุกส่วนงาน	✓	✓	✓
3. แต่งตั้งคณะทำงานการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย	-	✓	✓
4. กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่			
4.1 ผู้บริหารประกาศเจตนารมณ์หรือคำมั่นว่าจะปฏิบัติหน้าที่และบริหารหน่วยงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และรณรงค์สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีทัศนคติและปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตทั่วทั้งมหาวิทยาลัย และแจ้งผ่านหัวหน้าส่วนงานในการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย	✓	✓	✓
4.2 ทุกส่วนงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส ระดับส่วนงาน ทั้งหมด 33 ส่วนงาน ที่มีความเชื่อมโยงกับแผนของมหาวิทยาลัย และติดตามการดำเนินงานในการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย	-	✓	✓
4.3 ทุกส่วนงานเสริมสร้างความเข้าใจการตอบแบบประเมินในระบบ ITA ได้แก่ แบบประเมินการรับรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Integrity and Transparency Assessment: IIT) โดยผู้เข้าตอบ คือ บุคลากรที่ทำงานมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี	-	✓	✓

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	ปีงบประมาณ		
	2563	2564	2565
4.4 ทุกส่วนงานรณรงค์และสร้างการรับรู้โดยการเปิดเผยข้อมูลสำคัญบนเว็บไซต์ของส่วนงานทั้งหมด 33 ส่วนงาน โดยกำหนดประเด็นสำคัญที่ต้องเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ โครงสร้างองค์กร ข้อมูลผู้บริหาร ข้อมูลการติดต่อส่วนงาน ข่าวประชาสัมพันธ์ Q&A แผนยุทธศาสตร์ของส่วนงาน แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ (รอบ 6 เดือน) คู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือหรือมาตรฐานการให้บริการ	✓	✓	✓
4.5 จัดโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการเสริมสร้างการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใส โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมหาวิทยาลัย	✓	-	✓
4.6 จัดทำเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัยให้มีหัวข้อ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ มศว เพื่อรวบรวมข้อมูล ที่เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ในส่วนงานต่าง ๆ ของผู้รับผิดชอบ นำมาเชื่อมโยง Url. รวมไว้ที่เมนูเดียวกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น	-	-	✓
5. กำกับติดตามการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญบนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย โดยแบ่งผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงาน ตามแนวทางของหน่วยงานนั้น และมีการติดตามอย่างต่อเนื่องไปยังผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย รับผิดชอบในการดำเนินงาน	✓	✓	✓

จากตารางที่ 3 แสดงกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 พบว่า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีกระบวนการดำเนินงานที่แตกต่างจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กระบวนการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น คือการจัดทำเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัยให้มีหัวข้อ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ มศว เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลให้ผลคะแนนการประเมินเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 พบว่า มหาวิทยาลัยมีผลการประเมินในภาพรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดผลคะแนนผ่านเกณฑ์จะต้องมากกว่า 85 คะแนน (คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565, หน้า 56) รวมทั้งมีกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย ที่มีการพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความต่อเนื่องในการแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้บริหารระดับสูง และคณะทำงานจากผู้แทนทุกส่วนงาน เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่ง

ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญในการดำเนินงานอย่างจริงจัง มีการแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจในการวางระบบและกลไกเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานที่แสดงถึงคุณธรรมและความโปร่งใสไปยังบุคลากรให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และให้ความสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรจากทุกส่วนงานทั้งมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมอบหมายฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย รับผิดชอบการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย รวมทั้งรับผิดชอบจัดประชุมคณะกรรมการและคณะทำงานทุกชุด จึงทำให้การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเข้าใจและมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งฝ่ายติดตามและประเมินผลอยู่ระหว่างการจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานที่ดีสำหรับบุคลากรหรือส่วนงานอื่น ๆ ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อมีแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากรายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 ซึ่งมีผลการประเมินเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้น โดยมีฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย รับผิดชอบการดำเนินงานดังกล่าว จึงควรจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ

ช่วงเวลา	แนวปฏิบัติเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากร
ส.ค.	1. วิเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ โดยเสนอผู้อำนวยการสำนักงานสภามหาวิทยาลัยพิจารณา
ก.ย.	2. แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย อธิการบดี เป็นประธาน รองอธิการบดีทุกท่าน เป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานสภามหาวิทยาลัย เป็นกรรมการและเลขานุการ (หากผู้บริหารยังคงเป็นชุดเดิม ไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งใหม่)
	3. จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมฯ เพื่อพิจารณาดำเนินงาน ได้แก่ 1) รายงานสรุปวิเคราะห์ผลการประเมินประจำปี 2) แผนปฏิบัติงานประจำปี เพื่อธรรมาภิบาลและเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใส 3) แนวทางเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ 4) แต่งตั้งคณะทำงาน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ 5) มอบหมายผู้กำกับรับผิดชอบในการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ช่วงเดือน	แนวปฏิบัติเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากร
	4. แต่งตั้งคณะกรรมการเสริมสร้างการรับรู้การดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย โดยมีผู้แทนจากทุกส่วนงาน (ทำหนังสือไปยังหัวหน้าส่วนงานเพื่อขอรายชื่อผู้แทนระดับรองคณบดี/รองผู้อำนวยการ)
ต.ค.	5. แต่งตั้งคณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัย (พิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลสาธารณะที่จะต้องเปิดเผยในแต่ละปีงบประมาณ)
พ.ย.	6. จัดประชุมคณะกรรมการเสริมสร้างการรับรู้ฯ เพื่อรับทราบการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการข้อ 1. มอบหมาย รวมทั้ง พิจารณาแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรร่วมกัน
	7. จัดประชุมคณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะฯ เพื่อรับทราบการดำเนินงานตามที่คณะกรรมการข้อ 1. มอบหมาย รวมทั้ง พิจารณาแนวทางการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรร่วมกัน โดยเฉพาะข้อมูลการเปิดเผยสู่สาธารณะตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดประจำปี
ธ.ค.	8. จัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัยประกาศเจตนารมณ์หรือค่านิยมที่จะปฏิบัติหน้าที่และบริหารหน่วยงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และรณรงค์สร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีทัศนคติและปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตทั่วทั้งมหาวิทยาลัย 2) เชิญวิทยากรจากภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใส 3) ส่วนงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสที่เชื่อมโยงกับแผนของมหาวิทยาลัย 4) ส่วนงานเสริมสร้างความเข้าใจการเข้าตอบแบบประเมินในระบบ ITA โดยเฉพาะบุคลากรที่ทำงานมาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี 5) รณรงค์และสร้างการรับรู้โดยการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญบนเว็บไซต์ของส่วนงาน ได้แก่ โครงสร้างองค์กร ข้อมูลผู้บริหาร ข้อมูลการติดต่อส่วนงาน ข่าวประชาสัมพันธ์ Q&A แผนยุทธศาสตร์ของส่วนงาน แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ คู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน คู่มือหรือมาตรฐานการให้บริการ เป็นต้น
ม.ค.	9. จัดทำเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัยให้มีหัวข้อ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ มศว เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ในส่วนงานต่างๆ นำมาเชื่อมโยง URL รวมไว้ที่เมนูเดียวกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
ก.พ.	10. จัดประชุมคณะกรรมการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะฯ เพื่อกำกับติดตามการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญบนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย และรายงานความก้าวหน้าการติดตามอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งมีฝ่ายติดตามและประเมินผล สำนักงานสภามหาวิทยาลัย รับผิดชอบการประสานงาน
มี.ค.	11. จัดประชุมคณะกรรมการเสริมสร้างการรับรู้ฯ เพื่อกำกับติดตามการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรในแต่ละส่วนงานตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส
เม.ย.	12. จัดประชุมคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมฯ เพื่อพิจารณาดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส และกำกับการดำเนินงานภาพรวมของมหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4 พบว่า การจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใส การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีประสิทธิภาพ ควรอยู่ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคมของปีปัจจุบันถึงเดือนเมษายนของปีต่อไป โดยมีการเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานตามข้อ 8. จากตาราง ซึ่งต้องให้ความสำคัญในการประสานความร่วมมือจากทุกส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดการรับรู้ต่อบุคลากรอย่างกว้างขวาง ชัดเจน และที่สำคัญจะต้องมีการเสริมสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากแนวปฏิบัติสำหรับเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรมีการพัฒนากระบวนการสารสนเทศในการกำกับติดตามการดำเนินงานเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรตามแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสจากทุกส่วนงาน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
- 2) ควรจัดกิจกรรมการจัดการความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของมหาวิทยาลัยและระดับส่วนงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนร่วมกัน และต่อยอดเป็นคู่มือการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยที่สามารถใช้เป็นมาตรฐานในการทำงานเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างการรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและความโปร่งใสของส่วนงาน เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยมีส่วนงานภายในที่มีขนาดและจำนวนของบุคลากรที่แตกต่างกันมาก ดังนั้น กระบวนการสื่อสารและเสริมสร้างการรับรู้จะมีรูปแบบหรือวิธีการขั้นตอนที่แตกต่างกันได้ เพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารได้ทราบถึงแนวปฏิบัติที่ดีของส่วนงาน และเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). รายงานผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. <https://itas.nacc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2564). รายงานผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. <https://itas.nacc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). รายงานผลประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. <https://itas.nacc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2565). คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. <https://itas.nacc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). แนวทางการยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. <https://itas.nacc.go.th/>

การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับประถมศึกษา: การสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้

An Analysis of Primary Students' Learning Styles: Theoretical Perspectives and Practical Implications

นฤมล พัชฌายะกุล¹ ปิยพงษ์ พรมนนท์²

Narumol Patcharapiyagul¹ Piyapong Promnont²

¹อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

¹Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

²อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

²Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

Corresponding Author, E-mail: pong65online@gmail.com

Received: September 21, 2025; Revised: September 30, 2025; Accepted: October 1, 2025

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์การเรียนรู้มีความสำคัญเพราะช่วยให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เมื่อครูมีข้อมูลดังกล่าวจะสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ 1) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ตัวอย่างแบบวิเคราะห์จากนักวิชาการจำนวน 3 แนวคิดหลัก ได้แก่ แนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975) ที่มุ่งเน้นบทบาทและพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน แนวคิดของ Fleming & Mills (1992) หรือที่รู้จักกันในชื่อ VARK Model ซึ่งแบ่งรูปแบบการเรียนรู้ตามช่องทางการรับรู้ และแนวคิดของ Howard Gardner (1983) ที่อธิบายความแตกต่างของผู้เรียนผ่านพหุปัญญา (Multiple Intelligences) 3) นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ในห้องเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างแท้จริง การที่ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนล่วงหน้า จะช่วยให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ตรงกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ลีลาการเรียนรู้, พฤติกรรมการเรียนรู้, พหุปัญญา, วาร์คโมเดล,

Abstract

The analysis of learning styles is essential as it enables teachers to understand learners' individual differences. With such information, teachers can design instruction that is appropriate and effective for each student. This article aims to 1) examine students' learning styles, 2) present examples of learning style analysis from three major theoretical frameworks Grasha and Reichmann's (1975) model, which emphasizes

classroom roles and learning behaviors; Fleming and Mills' (1992) VARK Model, which categorizes learning styles based on sensory modalities; and Howard Gardner's (1993) Theory of Multiple Intelligences, which explains learners' differences through multiple domains of intelligence, and 3) propose practical applications of learning style analysis in the classroom. Such applications serve as a foundation for designing learning activities that genuinely respond to individual differences. By conducting prior analysis of students, teachers can create diverse and tailored learning opportunities that align with learners' needs and strengths, thereby enhancing motivation, fostering engagement, maximizing learning potential, and achieving educational goals effectively.

Keywords: Learning Styles, Learning Behaviors, Multiple Intelligences, VARK Model

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ครูไม่สามารถมองข้าม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการรับรู้ (Perception) การประมวลผลข้อมูล (Processing) และการจดจำข้อมูล (Memory) ของผู้เรียนแต่ละคน หากครูสามารถเข้าใจลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างลึกซึ้ง จะสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงถึงลักษณะ ความสามารถ ความสนใจหรือความพร้อมจะช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ดีและมีประสิทธิภาพ (Fleming & Mills, 1992; Dunn & Dunn, 1978; Gardner, 1983; Tomlinson, 2014) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ระดับประถมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงที่ผู้เรียนกำลังพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะชีวิต การออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะผู้เรียนวัยนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง แม้ว่าผู้เรียนประถมศึกษาจะมีความกระตือรือร้นตามธรรมชาติ แต่ในการปฏิบัติจริง พบว่า ความสามารถในการจดจำกับบทเรียนค่อนข้างน้อย ไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ได้อย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับรูปแบบการเรียนรู้เดียวกันได้ทั้งหมด ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความถนัดเฉพาะตัวและลดความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนส่วนใหญ่จึงยังไม่ตอบสนองต่อความหลากหลายของลักษณะและลีลาการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนบางกลุ่มรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สามารถตามบทเรียนทัน และเกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ (Khamkhien, 2010; Wongwanich et al., 2021; ลัดดา หวังภษิต, 2557) การเข้าใจและวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการและลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนมักถูกจำแนกตาม ระดับสติปัญญา เช่น กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่ายต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่มีศักยภาพที่ต่างกัน มักต้องการการสนับสนุนและการส่งเสริมที่แตกต่าง การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถช่วยลดปัญหาในห้องเรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนได้อย่างทั่วถึง การจำแนกลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ควรเป็นการตัดสินหรือจำกัดศักยภาพของผู้เรียน แต่ควรเป็นเครื่องมือในการออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกด้านของการพัฒนา (ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล, 2563; Hattie & O'Leary, 2025)

ในบทความนี้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอแนวคิดการวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้จำนวน 3 แนวคิด ซึ่งมีส่วนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงกับความต้องการและความถนัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนระดับประถมศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียน

มีแรงจูงใจและเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ตลอดจนบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนเสนอแนะแนวคิดทั้ง 3 เนื่องด้วยการศึกษาลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนประถมศึกษา มีเหตุผลสำคัญที่สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของผู้เรียนวัยนี้ โดยรูปแบบวาร์ตตามแนวคิด Fleming & Mills อธิบายรูปแบบการรับรู้ข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสทั้งการมองเห็น การฟัง การอ่าน-เขียน และการลงมือปฏิบัติ ซึ่งเหมาะสมกับผู้เรียนวัยประถมที่ต้องการวิธีเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นรูปธรรม ในขณะที่แนวคิดของ Grasha & Riechmann ช่วยเสริมในด้านบทบาทและพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียน เช่น การเป็นผู้เรียนที่ร่วมมือ แข่งขัน หรือพึ่งพา ซึ่งสะท้อนการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันของเด็กประถมศึกษา และแนวคิดของ Howard Gardner เน้นความแตกต่างเฉพาะบุคคลด้านความสามารถ เช่น ปัญญาด้านภาษาดนตรี หรือการเคลื่อนไหวร่างกาย ทำให้ครูเข้าใจศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนได้รอบด้าน ดังนั้น การใช้ทั้งสามแนวคิดร่วมกันจึงช่วยให้การศึกษาลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างสมบูรณ์ ทั้งด้านการรับรู้ การปฏิสัมพันธ์ และความถนัดเฉพาะบุคคล อันจะนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างแท้จริง

1. ลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) คืออะไร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายถึงลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ไว้หลากหลายมุมมอง ดังนี้

Grasha & Riechmann (1975) กล่าวว่า เป็นความชอบและแนวทางที่ผู้เรียนใช้ในการคิดและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ในสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ในห้องเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนถึงวิธีการมีส่วนร่วม การพึ่งพา การแข่งขัน หรือการหลีกเลี่ยงในการเรียน

ในขณะที่ ลีลาการเรียนรู้ ตาม Fleming & Mills (1992) หมายถึง แนวทางหรือวิธีการที่แต่ละคนใช้ในการรับและจดจำข้อมูลผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การมองเห็น (Visual) การฟัง (Aural) การอ่าน-เขียน (Read/Write) และการลงมือปฏิบัติ (Kinesthetic)

Harrison, et.al (2003) กล่าวว่า ลีลาการเรียนรู้ คือ รูปแบบที่บุคคลใช้ในการรับและประมวลผลข้อมูล ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามประสบการณ์และการฝึกฝน

Gardner (2006) กล่าวว่า ความฉลาดของมนุษย์ไม่ได้มีด้านเดียว แต่มีหลายด้าน โดยแต่ละคนมีความถนัดหรือศักยภาพเฉพาะด้านแตกต่างกัน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้และการพัฒนาตนเองควรคำนึงถึงความสามารถหลายด้าน

ทิตินา แคมมณี (2551) ให้ความหมายของลีลาการเรียนรู้ (Learning style) ว่าเป็นลักษณะหรือวิธีการเรียน หรือการคิด การแก้ปัญหาที่บุคคลชอบและใช้เป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการทางสติปัญญา ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ราชบัณฑิตยสถาน (2553) ให้ความหมายของลีลาการเรียนรู้ ว่าเป็นลักษณะหรือแนวทางที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้และแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ศักดิ์เศรษฐ์ ประกอบผล (2563) เป็นรูปแบบ วิธีการ หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและชอบปฏิบัติเป็นประจำในการเรียนรู้ ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

เปศล ขอบผล และคนอื่น ๆ (2563) ลีลาการเรียนรู้ คือ ลักษณะหรือวิธีการจัดการเฉพาะบุคคลโดยใช้องค์ประกอบด้านปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านการศึกษา มาจัดกระทำเพื่อการเรียนรู้ การคิด และการแก้ปัญหา

กาญจนา จันทร์ประเสริฐ (2566) ลีลาการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะ หรือวิธีการเรียน หรือวิธีการคิด หรือวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคน

จากความหมายของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ลีลาการเรียนรู้ คือ รูปแบบ พฤติกรรม หรือวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการรับข้อมูล ประมวลผล และจดจำข้อมูล แตกต่างกันไปตามลักษณะเฉพาะ ความถนัด หรือความชอบของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะ

มากกว่าหนึ่งด้าน การเข้าใจและยอมรับความแตกต่างการเรียนรู้เหล่านี้ มีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดการวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้: การสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวทางการประยุกต์ใช้

การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านการรับรู้ การประมวลผล และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนถึงลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของแต่ละบุคคล การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจความต้องการเฉพาะตัวของผู้เรียน รวมถึงวิธีการสอนที่เหมาะสม การวิเคราะห์นี้ช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ สื่อการสอน และวิธีประเมินผลที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้นั้น นักวิชาการหลายท่านต่างได้เสนอแนวคิดที่มีส่วนช่วยวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผู้เรียนได้ ผู้เขียนได้สังเคราะห์แนวคิดที่เป็นที่ยอมรับในวงกว้างและนำเสนอ 3 แนวคิด มีรายละเอียดดังนี้

1) แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975)

ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้เป็นหนึ่งในหลายแนวคิดเกี่ยวกับลีลาการเรียนรู้ที่น่าสนใจ โดยแนวคิดนี้แบ่งผู้เรียนตามลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยจำแนกลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ความหมายลีลาการเรียนรู้

ลีลาการเรียนรู้	นิยาม
1. แบบพึ่งพา (Dependent)	ผู้เรียนกลุ่มนี้มักไม่กระตือรือร้นในการเรียนและมักเรียนเฉพาะในสิ่งที่ครูกำหนดเท่านั้น มีความเชื่อว่าผู้สอนและเพื่อนเป็นแหล่งของความรู้และเป็นผู้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ
2. แบบอิสระ (Independent)	ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ชอบคิดเองและทำงานคนเดียว แม้จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน แต่จะเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาที่ตนเองเห็นว่าสำคัญ และมีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง
3. แบบแข่งขัน (Competitive)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการแข่งขันกับผู้อื่น โดยหวังรางวัล เช่น คะแนนหรือการได้รับการยอมรับจากครู มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นผู้ชนะเสมอ
4. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance)	ผู้เรียนกลุ่มนี้มักไม่สนใจเนื้อหาวิชา ไม่ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน ไม่แสดงความสนใจในการเรียน แต่บางครั้งอาจให้ความสนใจเกินขอบเขตได้
5. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อได้เข้าชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ ชอบอ่านหนังสือและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียนมาก แต่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรน้อย
6. แบบร่วมมือ (Collaborative)	ผู้เรียนกลุ่มนี้เรียนรู้ได้ดีเมื่อได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันความรู้กับเพื่อน มีความร่วมมือกับผู้สอนและเพื่อน ชอบทำงานร่วมกัน และเห็นว่าห้องเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ประกอบการเลือกวิธีการสอนและการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน การนำข้อมูลเหล่านี้มาประยุกต์ใช้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในระยะยาว

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann (1975)

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha และ Riechmann เป็นแบบสำรวจภาษาอังกฤษจำนวน 60 ข้อ โดยใช้มาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 คะแนน = มากที่สุด 4 คะแนน = มาก 3 คะแนน = ปานกลาง 2 คะแนน = น้อย และ 1 คะแนน = น้อยที่สุด มีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยให้ผู้เรียนอ่านและเลือกตามระดับที่ตรงกับตนเองมากที่สุด ผู้เขียนแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อเป็นตัวอย่าง จำนวน 20 ข้อ มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้

รายการ	5	4	3	2	1
1. ฉันเชื่อว่าฉันสามารถเรียนรู้เนื้อหาที่สำคัญได้ดี					
2. ฉันมักจะฝึนกลางวันหรือหลับระหว่างเรียน					
3. ฉันชอบทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน					
4. เนื้อหาในหนังสือและการบรรยายมักจะถูกต้องเสมอ					
5. เพื่อให้งานที่ให้ออกมาดี เราต้องแข่งกับเพื่อนเพื่อให้ครูสนใจเรา					
6. ฉันมักจะตั้งใจเรียนรู้เนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียน					
7. ความคิดของฉันเกี่ยวกับเนื้อหาจะเหมือนกับที่เขียนในหนังสือ					
8. กิจกรรมในชั้นเรียนบางครั้งน่าเบื่อ					
9. ฉันชอบพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเรียนกับเพื่อน ๆ					
10. ครูเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่าอะไรสำคัญที่เราควรเรียนรู้ในวิชานั้น					
11. เราต้องแข่งกับเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้เกรดดี					
12. การเรียนในชั้นเรียนมีประโยชน์และคุ้มค่า					
13. ฉันเรียนสิ่งที่ฉันคิดว่าสำคัญ และบางครั้งไม่ใช่สิ่งที่ครูบอกว่าเป็นสิ่งสำคัญ					
14. ฉันไม่ค่อยรู้สึกตื่นเต้นกับเนื้อหาที่เรียนในวิชา					
15. ฉันชอบฟังความคิดเห็นของเพื่อนเกี่ยวกับประเด็นในชั้นเรียน					
16. ครูควรบอกให้ชัดเจนว่าคาดหวังอะไรจากนักเรียน					
17. ในการอภิปรายในชั้นเรียน ฉันต้องแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ความคิดเห็นของฉันได้รับการยอมรับ					
18. ฉันได้ประโยชน์จากการไปเรียนมากกว่าการอยู่บ้าน					
19. ส่วนใหญ่สิ่งที่ฉันรู้ ฉันเรียนรู้ด้วยตัวเอง					
20. บางครั้งฉันรู้สึกว่าคุณต้องเข้าเรียนมากกว่าที่อยากไป					

สำหรับการวิเคราะห์ จะนำคะแนนที่ผู้เรียนตอบในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 หมายถึง ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 หมายถึง ระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ ผู้เรียนหนึ่งคนอาจมีได้หลายลีลาการเรียนรู้ แต่จะพิจารณาลีลาที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีลักษณะการเรียนรู้แบบใด โดยจำแนกออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

1. แบบอิสระ (Independent)	ข้อคำถามที่ 1, 7, 13, 19, 25, 31, 37, 43, 49 และ 55
2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant)	ข้อคำถามที่ 2, 8, 14, 20, 26, 32, 38, 44, 50, และ 56
3. แบบร่วมมือ (Collaborative)	ข้อคำถามที่ 3, 9, 15, 21, 27, 33, 39, 45, 51, และ 57
4. แบบพึ่งพา (Dependent)	ข้อคำถามที่ 4, 10, 16, 22, 28, 34, 40, 46, 52, และ 58
5. แบบแข่งขัน (Competitive)	ข้อคำถามที่ 5, 11, 17, 23, 29, 35, 41, 47, 53, และ 59
6. แบบมีส่วนร่วม (Participant)	ข้อคำถามที่ 6, 12, 18, 24, 30, 36, 42, 48, 54, และ 60

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Grasha และ Riechmann ได้แบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่มตามลักษณะบุคลิกภาพและพฤติกรรมในการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มมีลักษณะและความต้องการที่ต่างกัน ครูสามารถประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนประถมศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Grasha, 1996; Othman & Amir, 2010; Felder & Brent, 2005) ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนแบบพึ่งพา (Dependent) มักต้องการคำแนะนำและการสนับสนุนจากครู รู้สึกไม่มั่นใจในการตัดสินใจ การจัดการเรียนรู้สำหรับกลุ่มนี้ ครูจึงควรแนะนำขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน แบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย พร้อมตัวอย่างประกอบการสอน โดยเฉพาะนักเรียนประถมศึกษาที่ต้องการความชัดเจน และให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วม
2. ผู้เรียนแบบอิสระ (Independent) มีความต้องการอิสระในการเรียนรู้ ชอบคิดและทำงานด้วยตนเอง การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนกลุ่มนี้ จึงควรให้เลือกหัวข้อหรือวิธีการทำงานตามความสนใจ สนับสนุนการค้นคว้าและสำรวจด้วยตนเอง พร้อมส่งเสริมการตั้งคำถามทั้งปลายเปิดและปิด ตลอดจนการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนได้ฝึก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. ผู้เรียนแบบแข่งขัน (Competitive) มีแรงจูงใจสูง มุ่งสู่ความสำเร็จและชอบการแข่งขันทั้งเดี่ยวและกลุ่ม การจัดการเรียนรู้ครูควรออกแบบกิจกรรมแข่งขันเชิงสร้างสรรค์ มีกติกาชัดเจน ตั้งเป้าหมายและการเสริมแรงให้รางวัล เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจ พร้อมสร้างบรรยากาศการแข่งขันที่สนุกสนานและไม่ตึงเครียด รวมทั้งใช้การวัดผลที่ชัดเจนและยุติธรรม
4. ผู้เรียนแบบหลีกเลี่ยง (Avoidant) มักรู้สึกไม่มั่นใจหรือหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ครูควรสร้างบรรยากาศปลอดภัย ไม่กดดัน ให้เวลาและพื้นที่ในการทำงานส่วนตัว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมแบบค่อยเป็นค่อยไป และกระตุ้นแรงจูงใจด้วยคำชมและการยืนยันความสำเร็จเล็ก ๆ
5. ผู้เรียนแบบมีส่วนร่วม (Participant) มีความกระตือรือร้น ชอบแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ครูควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมกลุ่มหรืออภิปราย และมอบงานที่ผู้เรียนรับผิดชอบบางส่วน เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
6. ผู้เรียนแบบร่วมมือ (Collaborative) ชอบทำงานกับผู้อื่นและให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ การจัดการกิจกรรมครูควรเน้นงานกลุ่มที่ต้องอาศัยความร่วมมือ เช่น การแก้ปัญหาทีมหรือโครงการร่วมกัน พร้อมส่งเสริมการประสานงาน การแบ่งบทบาท และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับกลุ่มและบุคคลอย่างสมดุล

สำหรับการประยุกต์ใช้เชิงนโยบาย Tiansoodeenon & Sitthitikul (2024) กล่าวว่า การที่ครูเข้าใจบทบาทผู้เรียนตามสไตล์เหล่านี้จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ควรดำเนินการ เช่น

1. จัดอบรมครูให้เข้าใจบทบาทผู้เรียนตามแนวคิดของ Grasha & Riechmann เพื่อให้สามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม เช่น ส่งเสริมการทำงานร่วมกันสำหรับผู้เรียนแบบ Collaborative และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแบบ Independent ได้ใช้ความคิดริเริ่ม
2. ส่งเสริมการสอนแบบบูรณาการหลายสไตล์ โดยไม่ยึดติดกับสไตล์ใดสไตล์หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนที่แตกต่างกันสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียม
3. ปรับระบบการประเมินผลครูและผู้เรียน ด้านพฤติกรรมและบทบาทการเรียนรู้ เช่น ความสามารถในการทำงานอิสระ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เพื่อสะท้อนพัฒนาการทั้งทางวิชาการและทางสังคม
4. สนับสนุนนโยบายเชิงพื้นที่ โดยจัดสรรเงินทุนหรือทรัพยากรสำหรับโรงเรียน/เขตพื้นที่ ในการสำรวจบทบาทผู้เรียนในชุมชนหรือโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และวางแผนเชิงนโยบายที่ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนได้อย่างตรงจุด

สรุปได้ว่าการนำแนวคิด Grasha & Riechmann มาใช้ในเชิงนโยบายจะช่วยสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นครอบคลุม และตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคมและการอยู่ร่วมกันของผู้เรียนในอนาคต

2) แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) ตามแนวคิดของ Fleming & Mills (1992)

การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) เป็นแนวคิดที่พัฒนาโดย Fleming และ Mills ในปี 1992 ย่อมาจาก Visual (V) Aural (A) Read/Write (R) และ Kinesthetic (K) เพื่ออธิบายลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีความถนัดในการรับรู้ข้อมูลที่แตกต่างกัน บางคนอาจเข้าใจเนื้อหาได้ดีที่สุดเมื่อเห็นภาพและแผนภูมิ (Visual) บางคนเมื่อได้ฟังหรือมีการพูดคุยอธิบาย (Aural) ขณะที่บางคนถนัดการอ่านและการเขียน (Read/Write) และอีกกลุ่มหนึ่งเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Kinesthetic) (Fleming & Mills, 1992) ดังนั้นการเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ซึ่ง Fleming และ Mills ได้อธิบายรายละเอียดไว้ดังนี้

ตารางที่ 3 ลักษณะการเรียนรู้แบบวาร์ค

ประเภท	ลักษณะการเรียนรู้
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากภาพ แผนภูมิ แผนผัง กราฟิก ผู้เรียนประเภทนี้มักเข้าใจและจดจำข้อมูลได้ดีเมื่อเห็นการแสดงผลเป็นภาพ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดผ่านสื่อกราฟิกได้ง่าย
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการฟังคำอธิบาย การบรรยาย หรือการสนทนา ผู้เรียนประเภทนี้สามารถเข้าใจและจดจำข้อมูลได้ดีจากการฟัง และมักถนัด การสนทนา การอภิปราย และการอธิบายด้วยวาจา

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเภท	ลักษณะการเรียนรู้
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write)	เรียนรู้ผ่านการอ่านเอกสาร ข้อความ หรือการเขียนโน้ต ผู้เรียนประเภทนี้ชอบเรียนรู้จากตัวอักษร ข้อมูลเชิงลายลักษณ์อักษร และสามารถทำความเข้าใจได้ดีผ่านการอ่านและเขียน
กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic)	เรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการลงมือปฏิบัติ การทดลอง หรือประสบการณ์ตรง ผู้เรียนประเภทนี้เข้าใจแนวคิดและจดจำข้อมูลได้ดีเมื่อได้สัมผัส ทำ หรือมีส่วนร่วมกับวัตถุหรือสถานการณ์จริง

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK) ตามแนวคิดของ Fleming & Mills (1992)

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 16 ข้อ โดยในแต่ละข้อจะมีคำถามแบบสถานการณ์ เป็นแบบสอบถามแบบปรนัย (Multiple-Choice Questions) คือ ก ข ค และ ง โดยแต่ละข้อมีตัวเลือก 4 แบบ ซึ่งสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) และกลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ซึ่งแต่ละตัวเลือกในแต่ละข้อคำถามจะสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่ง โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบข้อที่อธิบายทางเลือกที่ดีที่สุดของตนเอง และสามารถเลือกตอบได้หลายข้อ และไม่ต้องเลือกหากไม่มีคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือรูปแบบการเรียนรู้ตนเอง โดยมีแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์คที่ผู้เขียนแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จำนวน 8 ข้อ หากผู้ที่สนใจสามารถศึกษาต่อได้จาก <https://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/> ดังนี้

คำสั่ง: ให้ผู้เรียนเลือกคำตอบที่ตรงกับความชอบของผู้เรียนมากที่สุด โดยทำเครื่องหมายกากบาท X ทับ ก, ข, ค, หรือ ง โดยผู้เรียนสามารถเลือกได้มากกว่าหนึ่งข้อ และถ้าคำถามไหนไม่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนสามารถเว้นว่างไว้หรือไม่ตอบได้

ตารางที่ 4 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้แบบวาร์ค (VARK)

1. เมื่อฉันต้องการไปหาร้านที่เพื่อนแนะนำ ฉันจะ ก. หาว่าร้านนั้นอยู่ที่ไหนจากสถานที่ที่ฉันรู้จัก ข. ขอให้เพื่อนบอกทาง ค. จำทางที่เพื่อนบอกและจดเอาไว้ ง. ใช้แผนที่ในการหาทาง	2. หากมีวิดีโอในเว็บไซต์ที่สอนวิธีทำกราฟหรือแผนภูมิ ฉันจะเรียนรู้ได้จาก ก. ดูแผนภาพ ข. ฟังคำอธิบาย ค. อ่านข้อความในวิดีโอ ง. ดูการสาธิตวิธีทำจากวิดีโอ
3. เมื่อฉันต้องการรู้แผนการท่องเที่ยวที่กำลังจะไป ฉันจะ ก. ดูวิดีโอของแผนการท่องเที่ยวเพื่อดูสิ่งที่น่าสนใจ ข. ดูแผนที่และหาว่าสถานที่ต่าง ๆ อยู่ที่ไหน ค. อ่านกำหนดการแผนการท่องเที่ยว ง. คุยกับคนที่วางแผนการท่องเที่ยวหรือคนอื่น ๆ ที่จะไปทัวร์ด้วย	4. เมื่อเลือกวิชาเรียน ฉันให้ความสำคัญกับ ก. การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ข. การพูดคุยและอภิปรายกับคนอื่น ค. การทำงานกับแผนที่หรือแผนภูมิ ง. การใช้คำในการเขียนให้ดี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

5. เมื่อฉันกำลังเรียนรู้ ฉัน ก. ชอบพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข. ชอบมองหาความเชื่อมโยงหรือรูปแบบต่าง ๆ ค. ชอบใช้ตัวอย่างและการนำมาใช้ได้จริง ง. ชอบอ่านหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ	6. เมื่อฉันต้องการเสนอทางเลือกในการระดมทุนสำหรับทีมกีฬา ฉันจะ ก. มุ่งเน้นไปที่ทางเลือกที่รู้ว่าจะได้ผล ข. อธิบายรายละเอียดของทางเลือกต่าง ๆ ค. เปรียบเทียบกราฟของทางเลือกการระดมทุน ง. ถามคนที่เคยมีประสบการณ์ในการระดมทุน
7. หากฉันต้องการเรียนรู้วิธีเล่นเกมกระดานหรือเกมไพ่ใหม่ ๆ ฉันจะ ก. ดูคนอื่นเล่นเกมก่อน ข. ฟังคำอธิบายและถามคำถาม ค. ใช้แผนภาพที่อธิบายขั้นตอนหรือกลยุทธ์ในเกม ง. อ่านคำแนะนำที่ให้ได้	8. หากฉันมีปัญหาเกี่ยวกับเช่า ฉันต้องการให้หมอ ก. ให้ฉันอ่านข้อมูลเกี่ยวกับความผิดปกติที่จะทำให้เกิดปัญหาของเช่า ข. ใช้โมเดลพลาสติกอธิบายและให้ดูเกี่ยวกับปัญหาของเช่า ค. อธิบายปัญหาด้วยคำพูด ง. แสดงแผนภาพเกี่ยวกับปัญหาของเช่า

เกณฑ์การให้คะแนนกำหนดให้ตัวเลือกข้อ ก ข ค และ ง ในแต่ละข้อมีค่าคะแนนข้อละ 1 คะแนน ถ้าไม่เลือก 0 คะแนน แล้วคำนวณคะแนนรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบ โดยนับจำนวนคะแนนตามอักษร V-A-R-K ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน 2) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน 3) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน และ 4) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย จำนวน 16 ข้อ คะแนนเต็ม 16 คะแนน คะแนนจากแบบสอบถามจะถูกแปลงเป็นคะแนนรวม และนำมาจัดลำดับสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) และกลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ตามลำดับ สำหรับผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้หลากหลาย (Multimodality Preference) การคำนวณตามเกณฑ์ของ VARK สามารถดูรายละเอียดได้ที่ www.vark.learn.com โดยแต่ละรูปแบบการเรียนรู้จะได้รับการถ่วงน้ำหนักอย่างเท่าเทียมกัน รูปแบบการเรียนรู้ที่มีคะแนนสูงสุดจะถูกกำหนดเป็นรูปแบบการเรียนรู้หลัก (Single Learning Style) และสามารถนำเสนอผลในรูปแบบความถี่และร้อยละ

กระดาษคำตอบ

คำถาม	การตอบ (ก)	การตอบ (ข)	การตอบ (ค)	การตอบ (ง)	คำถาม	การตอบ (ก)	การตอบ (ข)	การตอบ (ค)	การตอบ (ง)
1	K	A	R	V	9	R	A	K	V
2	V	A	R	K	10	K	V	R	A
3	K	V	R	A	11	V	R	A	K
4	K	A	V	R	12	A	R	V	K
5	A	V	K	R	13	K	A	R	V
6	K	R	V	A	14	K	R	A	V
7	K	A	V	R	15	K	A	R	V
8	R	K	A	V	16	V	A	R	K

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การประยุกต์ใช้วิธีการเรียนรู้แบบ VARK ในห้องเรียน ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการสอนให้ตรงกับความถนัดของผู้เรียนแต่ละประเภท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และแรงจูงใจของผู้เรียน (Fleming & Mills, 1992; Pashler et al., 2008) สามารถทำได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยภาพและสัญลักษณ์ (Visual) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้โดยใช้ภาพประกอบ แผนภูมิ แผนผัง หรือกราฟิกประกอบการสอน เช่น การวาดแผนผังความคิด ใช้สไลด์ที่มีภาพหรือสีสนับสนุนสาระสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดและจับใจความสำคัญได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับประถมศึกษาที่ผู้เรียนมักเรียนรู้ด้วยภาพ สิ่งของที่จับต้องได้ เช่น ของจริง (Realia) เป็นต้น
2. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการได้ยิน (Aural / Auditory) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นการฟังและการพูด เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การถามตอบ หรือการใช้สื่อเสียง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลและเชื่อมโยงความเข้าใจผ่านการฟังและสื่อสารกับผู้อื่น ผู้เรียนประถมศึกษามักเรียนรู้จากการฟังเรื่องราวต่าง ๆ ผู้สอนสามารถใช้เพลง นิทาน เรื่องเล่าต่าง ๆ มาใช้ประกอบการเรียนรู้ได้
3. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการอ่านและเขียน (Read/Write) ครูสามารถเตรียมเอกสาร ข้อความสรุป ตาราง หรือรายการคำศัพท์ให้ผู้เรียนอ่านและจดบันทึก นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนสรุปสั้น เขียนรายงาน หรือทำแบบฝึกหัดเขียนต่าง ๆ เพื่อเสริมกระบวนการประมวลผลและการจดจำข้อมูล
4. กลุ่มผู้รับรู้ด้วยการเคลื่อนไหวร่างกาย (Kinesthetic) ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทดลอง การทำโครงงาน หรือการสาธิตและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเกิดความเข้าใจเชิงลึก โดยเฉพาะให้ผู้เรียนลงมือทำปฏิบัติ เช่น ประกอบอาหารอย่างง่าย ปลูกผักสวนครัว หรือประดิษฐ์สิ่งของ เป็นต้น

การใช้แนวคิดนี้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในสถานการณ์ทดลองได้อย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการบูรณาการการวัดเข้าสู่การจัดการเรียนการสอนในระดับนโยบาย ดังนี้

1. ส่งเสริมการฝึกอบรมครู ให้มีความรู้และทักษะในการออกแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ VARK โดยเฉพาะการเลือกใช้สื่อและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น สื่อภาพ วิดีโอ การบรรยาย การอ่าน/เขียน และกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เพื่อรองรับความต้องการที่แตกต่างของผู้เรียน
2. สนับสนุนทรัพยากรด้านสื่อการสอน ภายในโรงเรียนอย่างเพียงพอ เช่น visual aids, audio tools, และอุปกรณ์สำหรับการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ เพื่อสร้างโอกาสเรียนรู้ที่เท่าเทียมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม
3. พัฒนาระบบการประเมินผลแบบหลากหลาย (multimodal assessment) ทั้งในหลักสูตรและการสอบ เพื่อวัดศักยภาพผู้เรียนในทุกมิติของวาทะได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องจากวิธีการประเมินแบบใดแบบหนึ่ง
4. ผลักดันให้วาทะเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบหลักสูตรในระดับเขตหรือจังหวัด โดยบูรณาการเข้าไปในนโยบายการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองผู้เรียนได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน

โดยสรุป การประยุกต์วาทะในห้องเรียนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ หลากหลายและยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน ครูสามารถสังเกตและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจ กระตุ้นการมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ (Fleming & Mills, 1992) ส่วนการการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาโดยใช้วาทะเป็นกรอบแนวคิด จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม พัฒนาศักยภาพได้เต็มตามความถนัด และยังช่วยให้ครูมีเครื่องมือที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

3) การวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Howard Gardner (1983)

Gardner (1983) ได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) มี 2 ประการสำคัญ คือ 1) ความฉลาดของมนุษย์ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านภาษาและคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีความหลากหลายไม่น้อยกว่า 7 ด้าน โดยความหลากหลายเหล่านี้ผสมผสานกันและก่อให้เกิดรูปแบบเฉพาะที่สะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล 2) ความฉลาดของมนุษย์ไม่ใช่สิ่งที่คงที่ตลอดชีวิต แต่สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ หากได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและต่อเนื่อง จากพื้นฐานทั้งสองประการนี้ อธิบายว่า ความฉลาดของมนุษย์มีหลายมิติ ซึ่งแต่ละมิติมีความแตกต่างกันแต่เชื่อมโยงสอดคล้องกัน โดยความสามารถจะปรากฏออกมาเป็นจุดเด่นและจุดด้อยตามความแตกต่างและลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพเฉพาะด้านได้อย่างเต็มที่

ตารางที่ 5 ลักษณะการเรียนรู้แบบพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน

ด้านการเรียนรู้	ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน
ภาษา (Linguistic Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านการอ่าน การเขียน การเล่าเรื่อง และการใช้คำพูด ในการสื่อสารหรืออธิบาย สามารถสร้างความเข้าใจและจดจำข้อมูลผ่านภาษาได้ดี
ตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการคิดอย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ข้อมูล แก้ปัญหาเชิงตรรกะ และเรียนรู้จากการจัดระบบข้อมูล การวิเคราะห์ และการคิดเป็นขั้นตอน
ร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence)	ผู้เรียนใช้ร่างกายและการเคลื่อนไหวในการเรียนรู้และแก้ปัญหา ถนัดการปฏิบัติจริง การทดลอง และกิจกรรมที่ต้องลงมือทำ
ดนตรี (Musical Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านเสียง ดนตรี และจังหวะ มีความสามารถในการรับรู้ สร้าง และใช้เสียงในการจำและทำความเข้าใจเนื้อหา
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Intelligence)	ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีผ่านการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสังเกตความคิดหรือความต้องการของผู้อื่น
การเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence)	ผู้เรียนมีความสามารถในการสะท้อนตนเอง รู้จักจุดแข็งและจุดอ่อน วางแผนการเรียนรู้และปรับตัวตามความถนัดส่วนตัว
ธรรมชาติวิทยา (Naturalistic Intelligence)	ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีจากการสังเกต แยกแยะ และเข้าใจสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และสิ่งมีชีวิตรอบตัว
มิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence)	ผู้เรียนถนัดการเรียนรู้ผ่านภาพ การสร้างภาพในจินตนาการ การวางแผนผังแผนที่ หรือกราฟิก และใช้ความคิดเชิงพื้นที่ในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างแบบประเมินลีลาการเรียนรู้พหุปัญญา (MI) ของ Howard Gardner

แบบวิเคราะห์ลีลาการเรียนรู้พหุปัญญาตามแนวคิดของ Howard Gardner เป็นแบบสำรวจโดยใช้มาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 5 คะแนน = มากที่สุด 4 คะแนน = มาก 3 คะแนน = ปานกลาง 2 คะแนน = น้อย และ 1 คะแนน = น้อยที่สุด มีลักษณะเป็นข้อคำถาม โดยให้ผู้เรียนอ่านและเลือกตามระดับที่ตรงกับตนเองมากที่สุด ผู้เขียนดัดแปลงมาจาก เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2555) ซึ่งเป็นแบบสำรวจลีลาการเรียนรู้ด้านภาษาของผู้เรียนจำนวน 8 ด้าน ลีลาการเรียนรู้ที่มีคะแนนสูงสุดสามารถนำเสนอผลในรูปแบบความถี่และร้อยละ เครื่องมือชุดนี้ผ่านเกณฑ์การหาคุณภาพของเครื่องมือเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ตัวอย่างแบบสอบถามตามแนวคิดของ Gardner

รายการ	5	4	3	2	1
ด้านภาษา					
1. ชอบเรียนรู้จากพูดหรือสนทนาเป็นภาษาอังกฤษในบริบทการจัดกิจกรรมต่าง ๆ					
2. ชอบเรียนรู้จากฟังเรื่องราวต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษอย่างหลากหลาย					
3. ชอบอ่านเรื่องราว คำประพันธ์ บทความภาษาอังกฤษได้อย่างหลากหลาย					
4. ชอบเรียนรู้จากเขียนเรียงความ ย่อความ เป็นภาษาอังกฤษได้					
ด้านตรรกะหรือคณิตศาสตร์					
1. ชอบปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข การคำนวณ การนับ					
2. ชอบเล่นเกมต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความคิด วิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ					
3. ชอบอภิปรายแนวคิดต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้					
4. ชอบใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล เพื่อหาคำตอบได้					

แนวทางการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แนวคิดการเรียนรู้ของ Gardner เน้นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและความสามารถที่แตกต่างกันไปหลายด้าน การจัดการเรียนรู้จึงควรออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้เฉพาะบุคคล เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความถนัดในการพัฒนาตนเอง (Lazear, 1999; Gardner, 2006; Armstrong, 2009) ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ดังนี้

1. ด้านภาษา ครูสามารถจัดกิจกรรมการอ่าน เขียน การเล่าเรื่อง หรือการอภิปราย เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา เช่น ให้ผู้เรียนเขียนสรุป อภิปรายหน้าชั้นเรียน บรรยายความคิดของตน เล่าเรื่อง แสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น
2. ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ตลอดจนการทดลองทางวิทยาศาสตร์หรือการทำโครงการที่ใช้เหตุผลและการคำนวณเป็นพื้นฐาน
3. ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ครูควรส่งเสริมด้วยกิจกรรมที่ใช้การปฏิบัติจริง เช่น การทดลอง กิจกรรมที่ต้องอาศัยการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเต้น การร้องเพลง เกมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ทางกายภาพ
4. ด้านดนตรี ครูสามารถนำเสียงเพลง จังหวะ หรือดนตรีมาประกอบการเรียนรู้ เช่น การแต่งเพลงเพื่อจดจำความรู้ หรือการใช้จังหวะช่วยฝึกการท่องจำ การใช้เพลงเพื่อทบทวน หรือฝึกปฏิบัติทางภาษา
5. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควรใช้การเรียนรู้แบบกลุ่ม การอภิปราย การทำงานเป็นทีมในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฝึกความร่วมมือ และพัฒนาทักษะการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน
6. ด้านการเข้าใจตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ผ่านการเขียนบันทึกสะท้อนความคิด (Reflection) การตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล และการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง
7. ด้านธรรมชาติ ครูสามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเรียนรู้ภาคสนาม การสังเกตธรรมชาติ หรือโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจและความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ
8. ด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence) ครูสามารถใช้แผนภาพ แผนที่ สื่อกราฟิก หรือการวาดภาพ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการใช้สื่อ ICT ที่ช่วยสร้างจินตนาการเชิงภาพ

ส่วนการนำแนวคิดการวิเคราะห์ผู้เรียนของ Gardner ลงสู่นโยบาย Armstrong (2009) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้เสนอแนะไว้ สามารถสรุปเป็นข้อได้ต่อไปนี้

1. บูรณาการพหุปัญญาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ควรกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ภายใต้หลักสูตรแกนกลางมีความยืดหยุ่นและสะท้อนถึงความแตกต่างของผู้เรียน มาเป็นกรอบในการออกแบบมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อให้เด็กทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพในด้านที่ถนัดได้อย่างเต็มที่ ไม่จำกัดเฉพาะวิชาการ เช่น ภาษาและคณิตศาสตร์ เท่านั้น แต่ยังรวมถึงศิลปะ ดนตรี กีฬา การคิดสร้างสรรค์ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีคุณภาพ
2. พัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะด้านพหุปัญญาอย่างต่อเนื่องทั้งในช่วงก่อนปฏิบัติงาน (pre-service) และระหว่างปฏิบัติงาน (in-service) เพื่อให้ครูเข้าใจแนวคิดพหุปัญญา สามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียน และเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสม ครูควรได้รับการฝึกอบรมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความถนัดหลากหลาย และได้รับเครื่องมือในการวัดและประเมินผลความสามารถของนักเรียนแต่ละด้านอย่างเหมาะสม
3. ส่งเสริมการประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสม การประเมินผลควรออกแบบให้ครอบคลุมพหุปัญญาของผู้เรียน โดยไม่เน้นเฉพาะข้อสอบปรนัยหรืออัตนัยเท่านั้น แต่ควรใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เช่น การจัดแฟ้มสะสมงาน การนำเสนอผลงาน การทดลอง การแสดงละคร หรือการทำโครงงาน สิ่งเหล่านี้จะช่วยสะท้อนศักยภาพของนักเรียนได้รอบด้าน และลดความกดดันจากการสอบแบบมาตรฐานเพียงรูปแบบเดียว
4. สร้างสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ MI โรงเรียนควรจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เช่น ห้องดนตรี สนามกีฬา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องศิลปะ และพื้นที่สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน รวมทั้งใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเข้ามาช่วย เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกตามความถนัด สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนค้นพบความสามารถที่แท้จริงของตนเอง
5. สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาตามพหุปัญญาของเด็ก โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน เช่น ค่ายดนตรี กีฬา ศิลปะ โครงงาน วิทยาศาสตร์ หรือกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และได้รับการสนับสนุนอย่างรอบด้านจากทั้งบ้าน โรงเรียน และสังคมรอบตัว

บทสรุป

การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ (Learning Analysis) ของผู้เรียนถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ครูเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ การประมวลผล และการจดจำความรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (Fleming & Mills, 1992; Dunn & Dunn, 1978) การวิเคราะห์นี้มักทำผ่านเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ออกแบบมาเพื่อสะท้อนรูปแบบการเรียนรู้ เช่น แบบบาร์คที่เน้นการเรียนรู้ผ่านภาพ เสียง การอ่าน/เขียน และการลงมือปฏิบัติจริง Gardner (2006) กล่าวว่า มนุษย์มีพหุปัญญาหลายด้าน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ ดนตรี ร่างกาย และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งล้วนสะท้อนลักษณะการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่มีเพียงด้านใดด้านหนึ่ง การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ไม่ใช่เพียงการจำแนกผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ยังช่วยให้ครูผู้สอนวางแผนการสอนที่ตอบสนองต่อจุดแข็งและความต้องการของผู้เรียนได้ตรงจุด เช่น การใช้สื่อภาพสำหรับผู้เรียนแบบผ่านภาพหรือสัญลักษณ์ การอภิปรายสำหรับผู้เรียนแบบเรียนรู้ได้ดีด้วยการได้ยิน หรือการสร้างกิจกรรมเชิงปฏิบัติสำหรับผู้เรียนแบบเน้นการเคลื่อนไหว จากในบริบทไทยศิวรรณ วณิชชฌนวรชัย (2559) อธิบายว่า การวิเคราะห์ตามพฤติกรรมในชั้นเรียนช่วยให้ครูผู้สอนแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมและลดความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ ขณะที่ Wongwanich et al. (2021) พบว่า หากการสอนไม่ตอบสนองความแตกต่างทางลักษณะการเรียนรู้ ผู้เรียนบางกลุ่มจะรู้สึกเบื่อหน่ายและเกิดช่องว่างทางการเรียนรู้ ข้อดีของการวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้ คือช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย ครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจและดึงศักยภาพผู้เรียนได้สูงสุด อีกทั้งยังช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผู้เรียนทุกคนรู้สึกมี

คุณค่าและได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม ดังตัวอย่างการประยุกต์ใช้แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เช่น การศึกษาของ Rahayu & Zainiyat (2020) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาชั้น 4–6 ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อจัดประเภทผู้เรียนและปรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคล พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบฟัง การเรียนรู้แบบมองเห็น และการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ช่วยให้ครูสามารถเลือกสื่อและออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ในขณะที่การศึกษาของ Tabatabai & Esfahani (2024) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ VARK ต่อการเรียนรู้ภาษาฟาร์ซีของนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะของผู้เรียน และการประยุกต์ใช้วิธีการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแก้ปัญหาด้านการเรียนรู้ได้ การสอนที่เน้นความแตกต่างของผู้เรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนภาษาฟาร์ซีของผู้เรียน ส่วนการศึกษา Bahar (2009) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลีลาการเรียนรู้กับผลการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนจำนวน 80 คน โดยใช้แบบวัดของ Grasha-Riechmann ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอิสระ แข่งขัน และผู้เข้าร่วม มีผลสัมฤทธิ์และความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มพึ่งพา ร่วมมือ และหลีกเลี่ยง แสดงให้เห็นว่าลีลาการเรียนรู้ส่งผลต่อทั้งผลสัมฤทธิ์และทัศนคติ ครูจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างดังกล่าวในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและแรงจูงใจของผู้เรียน ดังนั้น การวิเคราะห์ลักษณะการเรียนรู้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญอันดับแรกก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับลีลาการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนขอสรุปข้อดีและข้อจำกัด 3 แนวคิด สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของ 3 แนวคิด

แนวคิด	ข้อดี	ข้อจำกัด
Fleming & Mills (1992)	- สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงกับความถนัด เช่น Visual, Aural, Read/Write, Kinesthetic - ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง - กระตุ้นความมั่นใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้	- เน้นเฉพาะช่องทางการรับรู้ข้อมูล (VARK) ไม่สะท้อนปัจจัยอื่น เช่น บุคลิกภาพ ความสนใจ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อม ครู หรือสื่อการสอน - ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบผสม อาจทำให้การออกแบบการเรียนรู้ซับซ้อนและไม่สามารถทำได้ทุกสถานการณ์ - ขึ้นอยู่กับการประเมินตนเอง ทำให้ผลลัพธ์อาจลำเอียงหรือไม่แม่นยำ
Grasha & Riechmann (1975)	- ระบุและปรับรูปแบบการสอนของครูให้เหมาะสมกับผู้เรียน - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะสังคมของผู้เรียน - เหมาะกับการจัดกิจกรรมกลุ่มและงานร่วมมือ	- การจัดกลุ่มผู้เรียนแบบตายตัว อาจไม่สะท้อนความยืดหยุ่นและการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน - การประเมินต้องอาศัยการสังเกตและเวลา - การใช้แบบสอบถามเพื่อระบุลีลาการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับการประเมินตนเอง อาจทำให้ผลลัพธ์ไม่แม่นยำ
Howard Gardner (1983)	- สามารถออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน - ส่งเสริมผู้เรียนตระหนักถึงศักยภาพและพัฒนาทักษะในด้านถนัด - เพิ่มความกระตือรือร้นและการมีส่วนร่วม	- การประเมินศักยภาพแต่ละด้านซับซ้อนและต้องใช้เครื่องมือหลายประเภท - การนำทฤษฎีไปใช้ในชั้นเรียนต้องการฝึกอบรมและเตรียมความพร้อมของครู

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย “การศึกษารูปแบบการเรียนรู้และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียน ระดับชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)” ได้รับเงินอุดหนุนจากเงินรายได้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ปีงบประมาณ 2568

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา จันทร์ประเสริฐ. (2566). รูปแบบการเรียนรู้และลีลาการเรียนรู้ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต [รายงานการวิจัย]. สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ทิตนา แคมณี. (2551). ลีลาการเรียนรู้. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา หวังภษิต. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่เสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาโรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา [วิทยานิพนธ์ดุขฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ].
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์). ราชบัณฑิตยสถาน.
- เปศล ชอบผล, จีราพร พระคุณอนันต์, กรพินธุ์ ฤทธิบุตร, และ นิติบดี สุขเจริญ. (2563). ศึกษาเรื่องรูปแบบการเรียนรู้. *วารสาร จิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 10(2), 103-109.
- ศักดิ์เครศ ประกอบผล. (2563). การวิเคราะห์ผู้เรียน: ลีลาการเรียนรู้. *ครุศาสตร์วารสาร: Journal of Educational Studies*, 14(2), 1-14.
- ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย. (2559). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร*, 13(2), 7-21.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ. สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. (2555). การเปรียบเทียบผลการสอนภาษาอังกฤษแก่นิสิตครูมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒโดยใช้ โปรแกรมการสอนแบบแนวคิดหลักข้ามหลักสูตรด้วยทฤษฎีปัญหาและโปรแกรมการสอนแบบเดิม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Armstrong, T. (2009). *Multiple intelligences in the classroom* (3rd ed.). ASCD.
- Bahar, M. (2009). The relationships between pupils' learning styles and their performance in mini science projects. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 9(1), 31-49.
- Dunn, R., & Dunn, K. (1978). *Teaching students through their individual learning styles: A practical approach*. Reston Publishing.
- Dunn, R., & Dunn, K. (1987). *Understanding the learning styles of students*. Reston Publishing.
- El-Saftawy, E., Latif, A. A. A., ShamsEldeen, A. M., Alghamdi, M. A., Mahfoz, A. M., & Aboulhoda, B. E. (2024). Influence of applying VARK learning styles on enhancing teaching skills: Application of learning theories. *BMC Medical Education*, 24(1), Article 1034. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-1034>
- Felder, R. M., & Brent, R. (2005). Understanding student differences. *Journal of Engineering Education*, 94(1), 57-72.
- Fleming, N. D., & Mills, C. (1992). Not another inventory, rather a catalyst for reflection. *To Improve the Academy*, 11, 137-155.

- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Gardner, H. (2006). *Multiple intelligences: New horizons*. Basic Books.
- Grasha, A. F., & Riechmann, S. W. (1975). Teaching styles: A study of their relationship to learning styles. *Theory Into Practice*, 14(2), 87-92.
- Grasha, A. F. (1996). *Teaching with style: A practical guide to enhancing learning by understanding teaching and learning styles*. Alliance Publishers.
- Harrison, G., Andrews, J., & Saklofske, D. (2003). *Current perspectives on cognitive learning styles*. *Education Canada*, 43(2), 44-47.
- Hattie, J., & O'Leary, J. (2025). *The power of feedback in learning*. Routledge.
- Khamkhien, A. (2010). *English language teaching and learning: Issues and challenges*. Chulalongkorn University Press.
- Lazear, D. (1999). *Eight ways of knowing: Teaching for multiple intelligences*. Skylight Professional Development.
- Othman, M., & Amir, Z. (2010). Understanding learning styles in higher education. *Journal of Educational Research*, 3(2), 45-56.
- Pashler, H., McDaniel, M., Rohrer, D., & Bjork, R. (2008). Learning styles: Concepts and evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 9(3), 105-119.
- Rahayu, D. C., Suryani, S., & Zainiyati, H. S. (2020). Identification of VAK learning styles (visual, auditory, kinesthetic) of primary school students in Indonesia. *International Journal of Education and Research*, 8(9), 181-190.
- Tabatabai, L., & Esfahani, M. (2024). Investigating the impact of creative teaching methods in Persian language lessons with emphasis on VARK learning styles on the learning of primary school students. *Journal of Research in Instructional Methods*, 2(3), 61-89.
- Tiansoodeenon, M., & Sitthitikul, P. (2024). The theoretical review and practice of multiple intelligences in English language teaching. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 17(1), 55-72.
- Tomlinson, C. A. (2014). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). ASCD.
- Wongwanich, S., et al. (2021). *Educational assessment and learning outcomes*. Chulalongkorn University Press.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

วัตถุประสงค์

ด้วยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มีนโยบายสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และผลงานวิชาการในรูปแบบวารสาร เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทางหนึ่ง จึงได้จัดทำวารสารการวัดผลการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการระหว่างครู นักศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
4. เพื่อสร้างเครือข่ายและพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการและเชิงประยุกต์ด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ (ภาษาไทย/ ภาษาอังกฤษ)

1. บทความวิจัย (Research Article)
2. บทความวิชาการ (Academic Article)
3. บทความปริทัศน์ (Article Review)
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
5. บทวิจารณ์เชิงวิชาการ (Critique/ Discussion Paper)
6. กรณีศึกษา (Case Study)

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ เอ 4 (พิมพ์หน้าเดียว) จำนวนไม่เกิน 15 หน้า (นับรวมบทคัดย่อ รูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก)
2. ส่วนประกอบของบทความวิจัย ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง ส่วนบทความวิชาการ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา สรุป และเอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ: ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ตีพิมพ์บทความเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยด้วย

ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

ผู้พิมพ์ต้องจัดพิมพ์บทความตามข้อกำหนดเพื่อให้รูปแบบการตีพิมพ์เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด เอ 4 จำนวนไม่เกิน 15 หน้า
2. กรอบของข้อความ ระยะขอบของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้ จากขอบบน 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.25 นิ้ว
3. ตัวอักษร ใช้แบบ TH SarabunPSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความ
4. รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความ กำหนดดังนี้
 - ◆ ชื่อเรื่อง (Title)
 - ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา
 - ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา
 - ◆ ชื่อผู้พิมพ์ (Author)
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ และ E-Mail ที่ติดต่อได้ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 point ตัวธรรมดา
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงาน ของผู้พิมพ์ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 14 point ตัวธรรมดา
 - ◆ บทคัดย่อ (Abstract)
 - หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา
 - เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรก จัดย่อหน้า โดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 14 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนด ขีดซ้าย ตัวธรรมดา
 - ◆ คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ อย่างน้อย 3 คำ ขนาด 14 point ตัวธรรมดา
 - ◆ การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย
 - หัวข้อใหญ่ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา
 - หัวข้อย่อย จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 14 point ตัวหนา
 - เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 14 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย
 - ◆ คำศัพท์ ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
 - ◆ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) กล่าวถึงเฉพาะการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยเท่านั้น

- ◆ **ภาพและตารางประกอบ** กรณีมีภาพหรือตารางประกอบ กำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้
 - ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น
 - ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ และไม่ต้องตีกรอบภาพ
 - ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า **ภาพ** ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายภาพ กำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 14 point ตัวธรรมดา
 - ชื่อตารางประกอบจัดอยู่เหนือเส้นค้นบนสุดของตาราง ใช้คำว่า **ตารางที่** ต่อด้วยหมายเลขตาราง และข้อความบรรยายตาราง กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 14 point ตัวธรรมดา
 - บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบที่นำมาอ้าง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพหรือเส้นค้นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะห่าง 1 บรรทัด บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 14 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดชิดซ้าย

5. การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

- 1) เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ
- 2) จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อนหลังตามตัวอักษร และยึดรูปแบบตามรูปแบบของ APA7 (American Psychology Association) กำหนดชิดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 14 point ตัวธรรมดา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

◆ บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่Volume(ฉบับที่issue)./หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

◆ หนังสือทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./สำนักพิมพ์.

◆ วิทยานิพนธ์ (มีการตีพิมพ์)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[ระดับปริญญาโท, มหาวิทยาลัย]

◆ การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต)./ชื่อเรื่องหรือชื่อบทความ./เว็บไซต์

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รับวันที่
ผู้รับ.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา

เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงวารสารการวัดผลการศึกษา

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อวุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด ชื่อย่อ
3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
4. สถานภาพผู้ส่งบทความ
4.1 () อาจารย์ () อื่นๆ ระบุ คณะ สถาบัน
4.2 () นักศึกษา ระดับ () ปริญญาเอก () ปริญญาโท หลักสูตร
สาขา คณะ สถาบัน
โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)
4.2.1 ชื่อ ที่ทำงานปัจจุบัน
4.2.2 ชื่อ ที่ทำงานปัจจุบัน
5. ประเภทของบทความ () บทความวิจัย (Research article) () บทความวิชาการ (Review article)
() บทความปริทัศน์ () บทความเรื่องสั้น () บทความนำหนังสือ
6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก)
.....
7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้ โทรสาร e-mail
8. สิ่งที่ส่งมาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา
() แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์
() กรอกข้อมูลและแนบไฟล์ บทความวิจัย / บทความทางวิชาการ ผ่าน E-mail: jem-eptb@swu.ac.th
9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไข
ตามที่กองบรรณาธิการ เสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ
(.....)

ส่วนของกองบรรณาธิการ

ผลการพิจารณาในเบื้องต้น

ดำเนินการส่งผู้ทรงคุณวุฒิ 1. 2.

ลงนาม

(.....)

ตำแหน่ง บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา

วันที่

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110

โทรศัพท์ 02-258-4121

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th>

อีเมล jem-eptb@g.swu.ac.th